

IP

**vakblad voor
informatieprofessionals**

Dieper in desinformatie

Van Bellingcat tot
Jonas Bendiksen

Vooruitblik (1)

IFLA WLIC 2023
in Rotterdam

Werken 'overzee'

Eef Overgaauw
(Staatsbibliothek
zu Berlin)

IP'er overheid

Zoeken naar een
brede verbinder
met soft skills

2022 | 08

**THERMOMETER
IN DE
ARBEIDSMARKT:**

**'IP'ER
VAN MORGEN
IS KAMELEON'**

COLOFON

IP is met zijn hybride magazine (digitaal en papier), website, nieuwsbrief, events, podcast en socials het platform voor de informatieprofessional van vandaag en morgen.

ISSN: 1385-5328

IP is een uitgave (26ste jaargang) van Uitgeverij IP
Charlotte van Pallandtlaan 18,
2772 TR Voorburg
tel. 06-223 75 75 9
www.informatieprofessional.nl

redactieadres

IP, Charlotte van Pallandtlaan 18,
2772 TR Voorburg,
tel. 06-223 75 75 9,
e-mail redactie@informatie-
professional.nl

redactie

Marjo Bakker, Maarten
Brinkerink, Wilbert Helmus,
Vincent M.A. Janssen,
Leen Liefsoens, Cindy Lammers
(hoofdredacteur), Matthijs
van Otegem, Mirjam Raaphorst
en Daniël de Vette

vormgeving

Eric van den Berg,
egfvdberg@upcmail.nl
Tom van Staveren,
graphicisland@upcmail.nl

medewerkers aan dit nummer

Peter Becker, Wouter Bronsgeest,
Jos Damen, Anne van den Dool,
Daan van Dun, Josje Exler, Rob
Feenstra, Merel Geerlings, Johan
den Heijer, Jos van Helvoort, Frank
Hendriks, Marianne Hermans,
Frank Huysmans, Bart van der
Meij, Marijn Mostart, Manon
Mostert-van der Sar, Kjeld Soppe

abonnements

Voor abonnementsprijzen
en andere informatie zie
Informatieprofessional.nl

advertentieverkoop

Voor informatie over adverteren:
Luciëne Paap, e-mail
l.paap@bureauvanvliet.com,
tel. 023-571 47 45. Zie voor een
overzicht van de mogelijkheden
en de mediakaart ook
informatieprofessional.nl

Het verlenen van toestemming
tot publicatie in dit tijdschrift
strekt zich tevens uit tot het
in enigerlei vorm elektronisch
beschikbaar stellen.

INHOUD

04

Expo Jonas Bendiksen

Als gevierd fotograaf het fenomeen nepnieuws aan de kaak stellen met gemanipuleerde foto's: het veelbesproken project *The Book of Veles* is te zien bij Beeld & Geluid in Den Haag.

12

IP'er van de toekomst

Er is een tekort aan personeel in het algemeen en aan informatieprofessionals in het bijzonder. Tijd om stil te staan bij de laatste ontwikkelingen, knelpunten en kansen op de arbeidsmarkt.

18

'Duurzaam en inclusief'

Van 21-25 augustus 2023 staat Rotterdam in het teken van de 88ste editie van het IFLA WLIC. Deel 1 van een vooruitblikserie in de aanloop naar het grootste internationale bibliotheekcongres ter wereld.

RUBRIEKEN

07

IP Lingo

Peoplemens

08

News Facts

Vaknieuws
en trends

17

Column Frank Huysmans

Ontzettend
schokkend

32

KB Onder- zoekskroniek

Maakplaatsen
in bibliotheken

20

Dieper in desinformatie

Annique Mossou spreekt tijdens het Smart Humanity-event van de KNVI op 23 november over haar werk als onderzoeker bij Bellingcat. Een voorproefje.

24

Verbinder en communicator

Hoe kan de overheids-informatieprofessional zich in de huidige arbeidsmarkt voorbereiden op de toekomst? En waarmee moet rekening worden gehouden in de werving? Een profielschets.

28

Werken 'overzee'

Een profiel in acht miniatuurtjes van Eef Overgaauw, hoofd van de afdeling Handschriften en historische drukken bij de Staatsbibliotheek zu Berlin, een van de belangrijkste bibliotheken in Duitsland.

REDACTIONEEL | Cindy Lammers

65 POTEN

Het is een vraag waar we onze mooie hoofdjes behoorlijk over breken: wie is nu de informatieprofessional? Informatie is van iedereen, en zeker van mensen die werken met informatie en kennis, dus zijn we allemaal informatiewerkers, maar wat is nou die *professional*? Wie ben je?

Bij de overheid is het in elk geval een hoofdbreekvergaderitem. Vorig jaar verscheen een rapport waarin staat dat de overheidsinformatieprofessional idealiter aan 65 competenties voldoet, zo valt verderop in deze IP te lezen. Dat is wel een heel raar schaap ... Dolly is er niks bij.

Inmiddels zijn de klassieke opleidingen IDM en bibliotheek dood en begraven, en zijn er nieuwe opleidingen opgetuigd op het gebied van 'informatie, data en AI'.

Komen hier dan de nieuwe IP'ers vandaan? Die zich bijscholen bij de vele kleine opleiders die er zijn?

Vragen.

Intussen is ook een ding duidelijk: we leven in een informatiesamenleving waarin het hebben van basale informatievaardigheden handig, zo niet essentieel, is voor iedere burger. Daar zouden het onderwijs en alle opleidingen eigenlijk in moeten voorzien, ongeacht richting of vakgebied. Daarnaast hebben we af en toe begeleiding nodig bij het stroomlijnen, opslaan, zoeken en vinden, en ook filteren van informatie – iemand die een ethische afweging kan maken. De professional dus. Weliswaar zonder eigen opleiding (voor nu!), maar niettemin overduidelijk iemand met een vak. Tijd wellicht om dit wat sexier te maken en sowieso het belang ervan nog meer van de daken te schreeuwen.

<

34

Gelezen

Studie- en leesvoer voor IP'ers

36

Verenigingen

Beroepsverenigingsnieuws

38

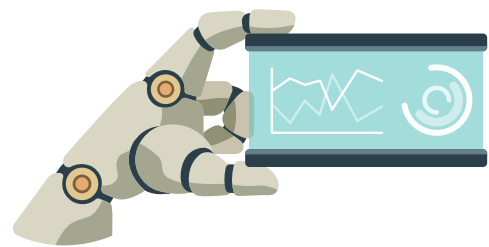
Column VOGIN

Digitale fitheid

39

Lifehacking

Hulp bij presenteren

NEPNIEUWS- FABRIEKJES

Groezelig, korreilig, griuw, grijs. Een desolaat Oostblokgebouw. Enigszins verouderd aandoende apparaten en snoeren, en een computer waarop nepnieuws wordt gefabriekeerd. Het gebeurde echt in Veles, een nietszeggend stadje in Macedonië. Maar is de foto ook waarheidsgetrouw? Spoiler alert: nee. Aan de hand van moderne beeldmanipulatie en AI-taalmodel GPT-2 zette de Noorse Magnum-fotograaf en World Press Photo-winnaar Jonas Bendiksen een nepnieuwsfotoboek in elkaar om desinformatie onder de aandacht te brengen. Zijn project *The Book of Veles* opende onlangs als expositie bij Beeld & Geluid in Den Haag. <

Jonas Bendiksen

> Meer over
*The Book of
Veles* vind je
op pagina 6.

'NIEMAND HAD DOOR DAT HET FAKE WAS,

Aandacht vragen voor nepnieuws door zelf nepnieuws te maken. Dat deed gerenommeerd fotograaf Jonas Bendiksen met zijn project *The Book of Veles*. Zonder te zeggen dat het om desinformatie ging – dat moesten het publiek en zijn collega's zelf ontdekken. Alleen: dat gebeurde niet. Bendiksen vertelde erover tijdens de opening van zijn expositie bij Beeld & Geluid in Den Haag.

Hij is niet de eerste de beste. Al dik twintig jaar maakt de Noor Jonas Bendiksen (jonasbendiksen.com) als documentairefotograaf beelden voor grote kranten en tijdschriften wereldwijd. Ook won hij meerdere malen de World Press Photo. Een betrouwbare bron waarvan je niet meteen desinformatie verwacht. Toch gebeurde het in 2021 – met een doel.

Het begon de eerste periode nadat Trump was gekozen als president, vertelt hij. 'Ik was verward, bezorgd, een beetje bang zelfs: wat zal er gaan gebeuren met informatie? En met feiten, als er op een gegeven moment al over "alternative facts" wordt gesproken? Ook zag ik allerlei ontwikkelingen op het gebied van synthetic images en deepfakes; levensecht aandoende foto's en video's – fascinerend, verontrustend en gevaarlijk tegelijk. Ik ben daarnaast veel gaan lezen over de Amerikaanse verkiezingen en de rol van algoritmes op sociale media hierin. En toen kwam op een gegeven moment Veles in beeld. Een industriestadje in Macedonië waar de laatste zes maanden van de verkiezingsstrijd tussen Donald Trump en Hillary Clinton nepnieuws werd gemaakt. Dat is echt gebeurd.'

Honderden websites

In Veles werden in 2016 honder-

den websites opgetuigd die verdacht veel leken op Amerikaanse nieuwsportalen, alleen nu vol met nepnieuws en complotten. 'De mensen erachter waren gewoon burgers die ontdekt hadden dat ze hier geld mee konden verdienen', zegt Bendiksen. 'Het kon ze niet schelen wie er zou winnen, het was puur "to pay the rent", heel anders dan de Russische trollenfabrieken die er ook zijn. Het "nieuws" werd onder Amerikanen, vooral uit de Trump-hoek, grif gedeeld op sociale media.' Toen de rol van de nepnieuwsfabriekjes in Veles de aandacht van de serieuze journalistiek kreeg en er items over in de media verschenen, was ook Bendiksen getriggerd: 'Kan ik hier als fotograaf iets mee, kan ik er wellicht mee spelen?'

Tekst via GPT-2

Dat deed hij door de foto's die hij schoot in Veles te combineren met open source tools die er zijn om beeld te genereren of te manipuleren. 'Mijn uitgangspunt was nu: wat wil ik dat op de foto komt te staan, in plaats van te fotograferen wat ik zie.' In Veles maakte hij foto's van achtergronden, en daar plaatste hij dan thuis – 'achter de pc, het was coronatijd, dus handig' – objecten en mensen in. 'Hoe mooi zou het zijn om een beer in een foto te hebben, of een *shady*

Toepasselijke toevalligheden waarmee Bendiksen heeft gespeeld in zijn fotoboekproject: **Veles** is een god uit de Slavische mythologie en de koaning van de onderwereld, de dood, handel en rijkdom. **The Book of Veles** zou een tekst over de oudste Slavische religie en geschiedenis bevatten, op houten planken geschreven, maar het bleek allemaal een groot verzinsel. 'Fake news uit de vorige eeuw', aldus Bendiksen.

SHOCKEREND'

figuur in een vaag verlicht halletje tussen twee grijze Oostblokgebouwen in?' Een volkomen andere insteek dan hij als documentaire-fotograaf gewend was.

Bendiksen maakte van de foto's een boek, begeleid met tekst over Veles die hij baseerde op eerder geschreven artikelen van journalisten die er waren geweest. 'Ik heb deze teksten in GPT-2 gegooid, een AI-taalmodel van OpenAI (voorloper van het huidige GPT-3, red.), en er een "eigen" artikel van laten maken voor het boek.' Daar zaten wel wat rare vertaaldingen in, maar die zijn gewoon blijven staan – 'als hint'. En ook de foto's hebben, als je heel secuur kijkt, oneffenheden of gemanipuleerde elementen. Hij vertelde echter niemand over zijn project; het was aan het publiek en aan zijn collega's om erachter te komen. 'Ik wilde aantonen: kunnen we waarheid van fictie onderscheiden? Dat was het experiment.'

Nepaccount Chloe Miskin

Wat er gebeurde, was dat hij praktisch de hemel in werd geprezen. Hartjes op de socials en teksten als: 'wat een fascinerend beeld' en 'goed verhaal, zeg!'. Ook zijn collega's – beroemde fotografen en ervaren foto-editors – hadden het niet door. Zelfs niet toen zijn foto's tijdens een bekend fotografiefestival in Frankrijk op een megascherm werden getoond. 'Dat was wel een shock.'

Bendiksen maakte daarop een nepaccount op Facebook en Twitter aan van Chloe Miskin, een jonge fotografe uit Veles die hem online zou gaan ontmaskeren. Maar helaas: 'Mensen kwamen juist voor me op. Ze konden niet geloven dat het fake was.' Uiteindelijk was hij het zelf die de onthulling deed. Het zorgde voor bijval,

maar ook kritiek: desinformatie verspreiden als gerenommeerd fotograaf, dat vonden sommigen niet kunnen. Tegelijk werd er veel over geschreven en was er discussie over het onderwerp, en daar was het hem nou net om te doen.

Belang van educatie

Belangrijk, vindt hij, want intussen hebben we al te maken met Veles 2.0; met websites als bots die volledig automatisch berichten stelen van andere websites en die in iets gewijzigde vorm publiceren. 'Hoe houd je dit als burger uit elkaar? Wat is echt en wat een bot? En de opkomst van DALL-E 2, Imagen en andere text-to-image AI tools van grote techbedrijven; wat moeten we daar nu mee? Die discussie moeten we blijven voeren.'

Hoe ziet hij zelf de oplossing voor dit vraagstuk, vraagt iemand uit de zaal. 'Desinformatie is een maatschappelijk probleem; het raakt aan de openbaarheid van informatie, de rol van de journalistiek en de betrouwbaarheid van bronnen. Maar techbedrijven hebben natuurlijk ook een rol. En educatie – heel belangrijk! Denk bijvoorbeeld eerst tien seconden na voordat je een bericht liket of deelt, en vraag je af: wat weet ik van deze informatie?'

Mediawijsheid ... het sluit goed aan bij een van de missies van Beeld & Geluid. Niet voor niets heeft deze organisatie de afgelopen twee jaar 28 miljoen euro geïnvesteerd in projecten die inhaken op onderwerpen als persvrijheid, desinformatie en beeld- en meningvorming, zegt directeur Eppo van Nispen tot Sevenaer bij de opening van de expositie van Bendiksen. Dit intrigerende verhaal achter *The Book of Veles* is nog te zien tot en met 8 januari 2023. <

Rob Feenstra

Projectleider/consultant bij de Universitaire Bibliotheken Leiden; heeft als aandachtsgebieden bibliotheeksystemen en de digitale bibliotheek

Peoplemens

We zaten in het restaurant van een sauna en luisterden het gesprek van onze burens af. Niet luisteren was overigens geen optie, want ze spraken nogal hard. Het waren twee in keurige badjassen gestoken jongheren. Ze hadden het over hun werk, maar eigenlijk wilden ze vooral de ander ervan overtuigen hoe interessant ze waren. De zinnen waren doorspekt met Engelse woorden en uitdrukkingen. Dat is op zich niet bijzonder bij snelle jongens, maar toch was er iets vreemds aan. Ik begreep het ineens toen de ene jongeman zei: 'Ja, maar Dick is een echt peoplemens.'

Begrijp me goed, ik ben echt niet tegen het gebruik van Engels in het Nederlands. Ik zeg gewoon camping in plaats van kampeerterrein, en ik wil zelfs nog wel eens mensen shamen (bijvoorbeeld deze twee heren). Woorden uit andere talen komen al sinds mensenheugenis onze taal binnen, en zelfs de meest radicale taalpuriteinen zeggen ok en bureau. Sommige vreemde woorden schoppen het tot de Van Dale, andere verdwijnen via de achterdeur, maar wat hier gebeurde is dat op the spot nieuwe woorden werden gemaakt gewoon for the sake of interessantdoenerij. Je zou kunnen denken dat het schattige nieuwlicherij is, maar niets is minder waar: het is pure taalanarchie. Want als peoplemens kan, dan is mensenperson ook goed.

Via de Facebookpagina Onnodig Engels taalgebruik zag ik dat deze ontwikkeling al een tijdje gaande is. Wat dacht je van peanutbuttereitjes, herfstfeeling en travelhanddoek. Stuk voor stuk lelijke en onnodige samenstellingen waar moeiteloos een Nederlands alternatief voor te vinden is.

Deze ontwikkeling kan leiden tot een tsunami aan nieuwe woorden. Als appeltaartcookie mag, en ze werden vier jaar geleden al verkocht, dan kun je wachten op applepiekoekje, appeltaart-

cookie, appeltaartkoekje, appelpiekoekje, appelpiecoekje, appelpiekoekie, appeltaartcookie, appeltaartcoekje, appeltaartkoekie, appelpiecoekje en appelpiekoekie – om

maar eens wat te noemen. En dan laat ik maar buiten beschouwing dat het ook nog eens ging om oma's appeltaartcookie.

Lunchafpraak en winkelmanager kunnen weer wel, want hier is het Engelse deel volledig geaccepteerd in het Nederlands. Maar voor alle andere hierboven genoemde combinaties is maar een kwalificatie mogelijk: cockkoek. <

UVA HELPT NGO'S MET HET OPLEIDEN VAN DATA-EXPERTS

De komende tien jaar zijn er wereldwijd 3,5 miljoen data-experts nodig om sociale vraagstukken in lage- en middeninkomenslanden aan te pakken, volgens een rapport van 'data for good'-denk tank data.org. Met de Analytics for a Better World (ABW) Academy helpt de UvA NGO's data in te zetten om problemen in de wereld eerder te herkennen.

ABW

In totaal schuiven 43 NGO's (gekozen uit 340 inschrijvenden) aan in de online klas van ABW, waaronder het Rode Kruis, het World Food Programme en het VN-milieuprogramma. NGO's doen kosteloos mee en leveren zelf cases aan die tussen juli en december steeds verder worden uitgewerkt. Het doel van ABW is duidelijk: 'We willen helpen impact te maken op de grond', zegt Parvathy Krishnan, die als cto van ABW het lesprogramma ontwikkelt samen met datawetenschapper Claudia Orellana-Rodriguez en partners vanuit ABW. 'We willen samenwerken met gemotiveerde deelnemers die weten hoe de situatie er op de grond uit ziet en bekend zijn met de lokale context van problemen die we willen aanpakken. Als wij technologie ontwikkelen gebaseerd op blockchain voor een specifieke regio maar er blijkt amper internet in die regio te zijn, dan is die technologie nutteloos.'

Basis van de datawetenschap

Veel van de ingebrachte cases draaien om het herkennen van

ecologische rampen en het ontwikkelen van middelen die de gezondheidszorg vooruitbrengen. In de eerste drie weken van het lesprogramma gaat het om de basis van de datawetenschap. 'We bieden een laagdrempelig startpakket zodat we iedereen op hetzelfde niveau krijgen, daarna gaan we specialiseren en gaan we praktijkgericht te werk met de cases', zegt Krishnan.

Die specialisatie gebeurt over vier tracks: Machine Learning, Business Intelligence, Text Mining en Geospatial Data Analyses. Gedurende acht weken werken de deelnemers toe naar de doorontwikkeling van hun eigen use case; bij het afronden van het programma hebben ze de sleutels in handen om hun eigen project de praktijk in te helpen. Krishnan: 'We koppelen iedereen aan een ervaren mentor uit het veld om te zorgen dat de case niet stilvalt als het programma afgelopen is.'

Verschil maken met data

Voor het inzetten van data voor goede doelen wordt met een schuin oog naar het bedrijfsleven

gekeken. 'Data-analyse heeft de output van bedrijven verhoogd. Wij willen hetzelfde bereiken in de non-profitsector. Als dat lukt, maken we dus wel degelijk een verschil in de wereld', zegt Orellana-Rodriguez. 'NGO's benaderen problemen steeds meer vanuit een systeemgedachte, waarbij ze het volledige plaatje in beeld brengen om hun middelen op de juiste plekken te kunnen inzetten. Daarvoor zijn veel kwalitatieve data nodig. Daar helpen wij bij.'

De ABW Academy is een initiatief vanuit de Amsterdam School of Business van de Faculteit Economie en Bedrijfskunde. Voor het opstellen van de lessen wordt samengewerkt met partners die aangesloten zijn bij ABW, zoals MIT Sloan School of Management, ORTEC, Amsterdam Data Collective, CMotions, DHL, data.org, Qen Labs en Digital Impact Alliance.

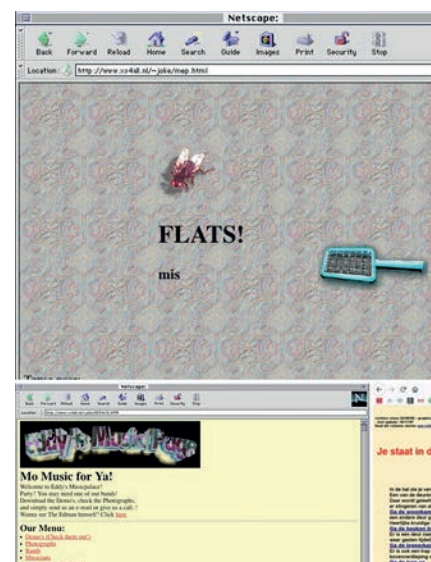
Voor de UvA is de ABW Academy 'een kans om aan de wieg te staan van duurzame initiatieven en om het eigen onderzoek dat gericht is op duurzaamheid verder te brengen.'

PANDORA DESINFOR

Beeld & Geluid, Universiteit Maastricht, Trollrensics en Pointer (KRO-NCRV) starten een onderzoek, Pandora genaamd, naar aanbevelingsalgoritmes om inzicht te krijgen in de verspreiding van desinformatie onder jongeren. Het project heeft een looptijd van een jaar.

Jongeren brengen veel tijd online door. De algoritmes op sociale media platformen bepalen in grote mate wat ze te zien krijgen, maar de kwaliteit van informatie die op social media circuleert is wisselend. Pandora onderzoekt de aanbevelingsalgoritmes onder jongeren (12

NEDERLANDS

ONDERZOEKT VERSPREIDING MATTIE ONDER JONGEREN

Ian Warburton, CC-BY 4.0

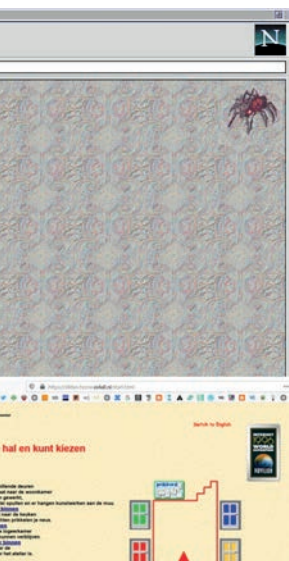
t/m 17 jaar) van socialemediaplatformen en moet bijdragen aan een beter begrip van wat jongeren te zien krijgen. Binnen het project zullen software en onderzoeksmethoden worden ontworpen om algoritmes van socialemediaplatformen te analyseren en op die manier meer inzicht te krijgen

in de verspreiding van desinformatie onder jongeren. Het doel is daarnaast om de software toegankelijk te maken voor andere onderzoekers en journalisten, zodat onderzoek naar dit onderwerp ook in de toekomst kan worden voortgezet.

Tijdens een Living Lab do-

neren jongeren hun gebruikersgegevens met de onderzoekers. Deze bekijken aan de hand van die gegevens welke soort video's jongeren bereiken, waarna ze er met hen over in gesprek gaan. Pandora richt zich in eerste instantie op gebruikersdata van TikTok-accounts. <

MEMORY OF THE WORLD REGISTER VAN UNESCO VAN START

Het Nederlands Memory of the World Register is op 1 november van start gegaan met acht inschrijvingen. In het Nederlandse register, dat bestaat naast het internationale Memory of the World Register van Unesco, wordt documentair erfgoed ingeschreven met een specifiek belang voor Nederland. Onder de acht inschrijvingen zijn onder andere de archieven van de Deltadienst, de Bibliotheca Philosophica Hermetica Collectie/Ritman Bibliotheek, de brieven- en dagboekencollectie van het NIOD Instituut voor Oorlogs-, Holocaust- en Genocidestudies, en de webcollectie XS4ALL-homepages van de KB (zie foto), de eerste born digital collectie ter wereld in het Unesco Memory of the World Register. De volledige lijst vind je op unesco.nl/nl/nederlands-memory-world-register. <

Heb je nieuws te melden, een trend gespot of een tip die je graag wilt delen met collega-IP'ers? Laat het weten via redactie@informatieprofessional.nl.

VOGIN-IP-LEZING VOLGEND JAAR OP 16 MAART

De organisatie van de VOGIN-IP-lezing heeft een nieuwe datum geprikt voor de volgende editie: dondag 16 maart 2023. Het event zal weer plaatsvinden in de Openbare Bibliotheek Amsterdam (OBA). Meer informatie over de invulling van het programma en aanverwante zaken kun je volgen op de websites en socialemediakanalen van de VOGIN-IP-lezing en IP, vakblad voor informatieprofessionals.

De VOGIN-IP-lezing op 16 maart zal de elfde editie zijn van het gezamenlijke evenement van Stichting VOGIN en vakblad IP. De vorige editie vond plaats op 11 mei dit jaar. <

UNESCO-LEERSTOEL DATA EN DESINFORMATIE VOOR BRUCE MUTSVAIRO

Bruce Mutsvairo is benoemd tot Unesco-leerstoelhouder Data, Desinformatie en Democratie aan de Universiteit Utrecht. Mutsvairo is bij dezelfde universiteit ook hoogleraar Media, Politics and the Global South.

Kees Gort

De Unesco chair zal onderzoek doen naar de manieren waarop nieuwe technologieën een sociale en politieke impact hebben op moderne samenlevingen. Een van de aandachtsgebieden is desinformatie. Bij veel gewapende conflicten spelen sociale media een grote rol omdat ze worden misbruikt om doelbewust desinformatie en haatcampagnes te verspreiden. Zo is het verwijt aan Twitter en Facebook dat de verspreiding van geruchten en haatzaaiende taal op hun platformen de etnische spanningen in Ethiopië heeft versterkt.

Personalisering informatie

Campagnes die haat en desinformatie verspreiden, het is geen nieuwe ontwikkeling. Wat wel nieuw is, zijn de manieren waarop technologie informatie personaliseert en versterkt om het effect ervan te maximaliseren. Er is dringend behoefte aan onderzoek naar de rol van data en desinformatie bij het in stand houden van conflicten en democratische verstoringen, niet in de laatste plaats in regio's waar mensen sinds kort pas toegang hebben tot internet. De Unesco chair van Mutsvairo wil aan dat onderzoek een bijdrage leveren. <

ONDERZOEK COMMISSAR NAAR GEBRU WAARDERIN INFORMATIE-

'De betrouwbaarheid van lokale informatiebronnen wordt hoog ingeschat.' Dat blijkt uit onderzoek van het Commissariaat voor de Media naar de interesse in gemeentenuws en het gebruik en de waardering van alle informatiebronnen die lokaal nieuws en informatie ontsluiten.

De lokale democratie in Nederland is gebaat bij goed geïnformeerde burgers. Anno 2022 leeft niet alleen de vraag of er voldoende lokale informatie is, in tijden van digitale transformatie met verschillende mediamenus voor jong en oud is de vraag minstens zo belangrijk hoe lokale informatie de burger nu en in de toekomst bereikt, zo vindt het Commissariaat voor de Media. De afgelopen jaren zijn de zorgen gegroeid dat de onafhankelijke en pluriforme lokale nieuws- en informatievoorziening onder druk staat. Daarom bracht het Commissariaat het gebruik van lokale informatiebronnen voor alle online en offline geconsumeerde mediakanalen, representatief voor alle streken in Nederland, in kaart.

De belangrijkste uitkomsten zijn:
> Nederlanders zijn over het algemeen geïnteresseerd in lokaal nieuws. Hoe geïnteresseerder men is, hoe vaker men de berichtgeving

LAAT IK EN G LOKALE BRONNEN

volgt. Wel zijn er grote verschillen tussen jong en oud en wel of geen migratieachtergrond;

> De drie meest gebruikte informatiebronnen zijn huis-aan-huisbladen, regionale dagbladen en regionale publieke omroepen. De regionale publieke omroepen en de regionalen dagbladen worden het hoogst gewaardeerd. De betrouwbaarheid van deze bronnen wordt hoog ingeschat, evenals hun volledigheid en onafhankelijkheid;

> Er is echter geen sprake van één lokaal nieuwsecosysteem voor alle gemeenten en regio's. De verschillen tussen gemeenten zijn zeer groot, zowel in de interesse en waardering als in het gebruik van de diverse informatiebronnen. Dit heeft in grote mate met het beschikbare aanbod te maken.

> Het rapport *De Staat van de lokale nieuws- en informatievoorziening* kun je downloaden op bit.ly/lokalebronnen

Annemieke Borrias

HOOGEZAND WINT VERKIEZING BESTE BIBLIOTHEEK VAN NEDERLAND

Bibliotheek Hoogezand is door zowel het publiek als door de vakjury gekozen tot Beste Bibliotheek van Nederland 2022. Bibliotheek Hoogezand won in de finale van de vier andere genomineerde openbare bibliotheken: Almelo, Goes, Noordwijk en Terneuzen.

De vakjury was zeer te spreken over de rol die Bibliotheek Hoogezand in de samenleving speelt: 'Ze zoekt nadrukkelijk de verbinding met de gemeenschap op, en dat gaat haar zo te zien goed af. Zo zet de bibliotheek stevig in op educatie op het gebied van laaggeletterdheid en digitale inclusie. Laaggeletterdheid is in Hoogezand nog steeds een probleem. Het valt de jury verder op dat de medewerkers stuk voor stuk een open houding hebben tegenover nieuwe initiatieven. Er wordt ook actief gebruik gemaakt van de aangeboden activiteiten, zoals het makerslab. De bibliotheek lijkt een goed evenwicht te hebben gevonden tussen collectie en connectie. Het is nog steeds een goed herkenbare bibliotheek, maar ook duidelijk een plek voor ontmoeting en debat, leren en ontwikkelen.'

De verkiezing van de Beste Bibliotheek van Nederland is een initiatief van Stichting NBD Biblio en Bibliotheekblad, zusterblad van IP. Door

middel van de verkiezing willen beide partijen laten zien dat Nederland beschikt over aantrekkelijke, kwalitatief hoogwaardige, vernieuwende bibliotheken die het waard zijn om in stand te houden.

Winnaars Schrijfwedstrijd

Dit jaar werd voor het eerst de Bibliotheekblad Schrijfwedstrijd georganiseerd; een wedstrijd exclusief voor bezoekers en leden van de openbare bibliotheek. De centrale vraag was: Wat betekent de bibliotheek voor jou? 387 mensen deelden hun ervaringen, verwoord in essays, gedichten en songteksten. In de categorie jeugd t/m 16 jaar won Debora van der Weide de eerste prijs met haar bijzondere liefdesbrieven aan de bibliotheek. De eerste prijs in de categorie volwassenen ging naar Roelke Aalderink voor haar gedicht Bibliotheek-cv. Van de tachtig mooiste inzendingen is een boekje gemaakt, te bestellen via schrijfwedstrijd@bibliotheekblad.nl.

Thermometer in de arbeidsmarkt: 'Informatieprofessional van de toekomst is een kameleon'

Er is een tekort aan personeel in het algemeen en aan informatieprofessionals in het bijzonder. Tijd om stil te staan bij aanbod, vraag, competenties en opleidingen, ofwel de laatste ontwikkelingen, knelpunten en kansen op de arbeidsmarkt voor IP'ers. Over het schaaft met vele poten, de menselijke maat, ethisch besef, veranderende rollen en jongeren interesseren voor 'het belangrijke informatievak'.

Frank Hendriks

Juridisch informatieprofessional
en freelance desk researcher

Johan den Heijer

Informatiespecialist en voorzitter
van Stichting Informatie in Bedrijf

De berichten over schaarste op de arbeidsmarkt en vooral die aan informatie-professionals buitelen over elkaar heen. Met name de rijksoverheid heeft zo ongeveer de hele pool aan beschikbare mensen aan zich gebonden, en sinds de toeslagenaffaire is er helemaal geen houden meer aan. Het Rijksprogramma voor Duurzaam Digitale Informatiehuishouding (RDDI) voorziet in een forse financiële impuls om zo snel mogelijk de informatievoorziening, de opslag en het beheer bij de overheid (weer?) op orde te krijgen. Dat dit geen overbodige luxe is, zal niemand betwijfelen na de rampzalige bezuinigingen van de afgelopen jaren en de diverse ICT- en informatieschandalen. Voor de private sector is het hierdoor extra moeilijk om aan capabele medewerkers te komen. Wat de belangrijkste knelpunten zijn en waar de kansen liggen voor herstel, daar gaat dit artikel over.

Terug naar de kern van het vak

In 2011 opende Michel Wesseling, de toenmalige voorzitter van de Nederlandse Vereniging voor Beroepsbeoefenaren in de bibliotheek-, informatie- en kennissector (NVB), voorloper van de KNVI, het jaarcongres met de constatering: 'Het vak is niet veranderd, het is een ander vak geworden.' Over de strekking daarvan kun je van mening verschillen; in de afgelopen jaren is het echter duidelijk geworden dat bepaalde aspecten van het vak naar de achtergrond zijn verschoven, terwijl voorheen minder relevante aspecten nu juist op de voorgrond komen. Of, sterker nog, van levensbelang zijn geworden voor een adequaat informatiebeleid en -beheer.

Waar staan we?

Sinds de werkspecial in IP #6 in 2016 en het artikel *Werk trends: de visie van vakgenoten* in dat nummer is er veel gebeurd. Een

Marieke de Haan:

'Kortetermijnopleidingen bieden een oplossing als "noodverband", maar ik ben bang dat hierdoor ook verdieping van de vakinhoud verloren gaat'

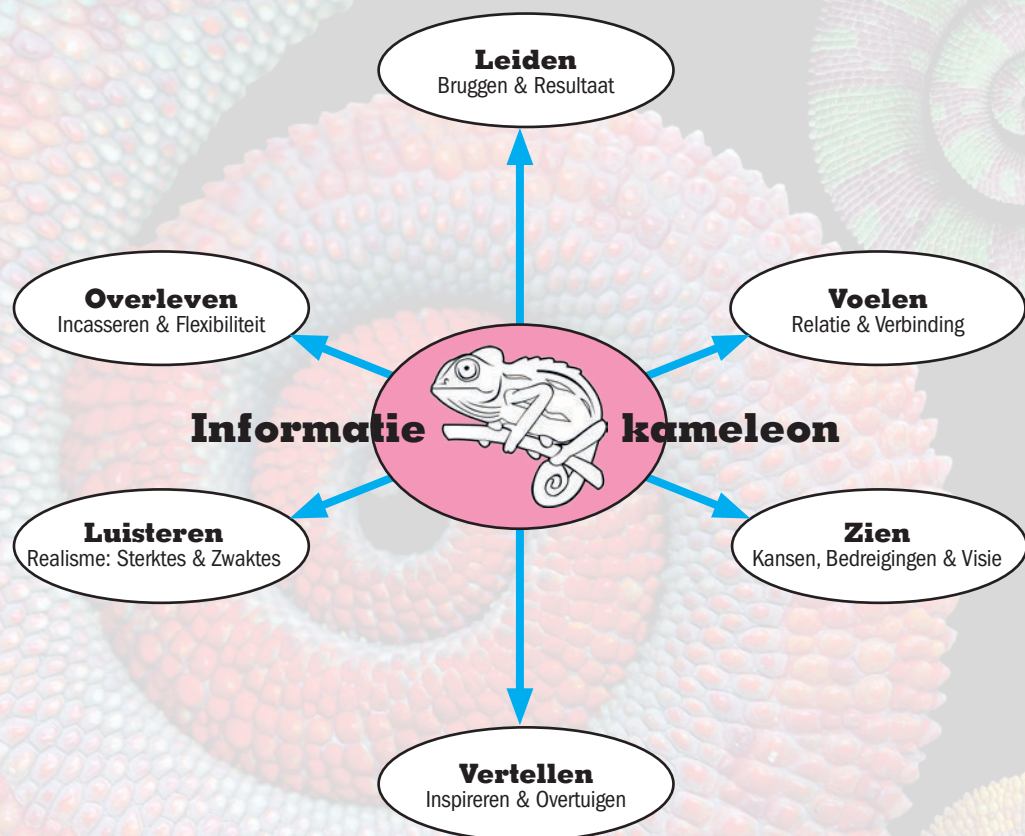
periode waarin een aantal trends zich heeft versterkt en de desastreuze gevolgen van eerdere bezuinigingsmaatregelen pijnlijk aan de oppervlakte zijn gekomen. De eisen aan goed informatiemanagement zijn er alleen maar meer geworden, bijvoorbeeld door de AVG, en de verwachtingen van het publiek en de eindgebruikers in organisaties zijn daar zeker niet bij achtergebleven. Voor een update van dat artikel zoeken we ze-

Marieke de Haan

ven spelers op (zie ook het kader aan het eind), werkzaam bij diverse hbo-, wo- en vakopleidingen, actief in recruitment, detachering en advisering en als werknemer of netwerker nauw betrokken bij de dagelijkse praktijk.

Tijdens de research voor dit artikel is het overigens opmerkelijk om tegen te komen dat 'de rijksoverheid zou moeten uitgaan van 65 competenties voor een succesvolle nieuwe aanpak van de informatiehuishouding', zoals blijkt uit het document *Stevig in ontwikkeling. Over de vakvereisten van informatiehuishoudingsprofessionals bij rijksorganisaties* uit 2021. Hierin onderscheiden auteurs Anouk Mulder en Silvie Zonderland 65 competenties, verdeeld over drie categorieën (kennis 22, vaardigheden 32 en houding 11). Werkgevers staan daarmee dus voor de uitdaging om op zoek te gaan naar een schaap met 65 poten.

Zoektocht naar de juiste competenties

Over de gewenste kerncompetenties zijn bijna alle geïnterviewden het roerend eens: nieuwsgierig, communicatief vaardig, goed kunnen zoeken en vinden, klantgericht ... het zijn de bekende kwaliteiten die van oudsher een goede informatieprofessional kenmerken.

Opvallend is dat de detacheerders (Anco ten Boekel/KBenP en Peter Glebbeek/Docfactory) in toenemende mate de nadruk leggen op het belang van tactisch of zelfs strategisch kunnen denken en functioneren. De informatiefunctie schaalst daarmee automatisch op van mbo- naar hbo- en wo-niveau, een stap die niet voor alle kandidaten haalbaar is. Niet alleen gaat het hierbij om het theoretische framework (organisatiebewustzijn, bedrijfseconomisch handelen), maar ook om een andersoortige communicatie. Denk aan een veranderplan kunnen ontwerpen in samenspraak met collega-afdelingen met andere, soms tegenstrijdige belangen, en vervolgens dat plan kunnen presenteren op managementniveau. En aan kunnen omgaan met tegenslag, afwijzing en weerstand bij medewerkers, of juist 'slechts' in de adviesrol moeten blijven en daarmee min of meer aan de zijlijn van het proces.

Dé informatieprofessional bestaat niet

Aan de 'mens'-kant ziet Tineke van Heijst (VHIC) perspectief voor 'informatiecoaches': toegankelijke, communicatief sterke procesdeskundigen die als floor walkers beschikbaar zijn om medewerkers waar dan ook in de organisatie bij te staan met technische, vak- en proceskennis. In dit verband wijzen wij ook op de rol van de informatieprofessional als 'scharnier' tussen enerzijds de 'harde' ICT en anderzijds de eindgebruikers (zie *De informatieprofessional als scharnier*, IP #3-2014).

Peter Glebbeek

Alles bij elkaar is de complexiteit zo groot en zijn de verwachtingen zo uiteenlopend dat het onmogelijk is alle competenties nog bij een kandidaat aan te treffen. In de toekomst is het daarom nog maar de vraag of we wel kunnen spreken van dé informatieprofessional. Veel eerder zal moeten worden gedacht aan het samenstellen van informatieteams met daarin specialisten met een herkenbaar profiel: technisch (ICT), vakinhoudelijk (zoeken en vinden) en gebruik (gebruikersgericht). Eric Kokke: 'GO richt zich in zijn workshops op de vakinhoud, maar ook op samenwerking en resultaatgerichtheid, omdat niemand 65 competenties in zich kan hebben. Teamwork is noodzakelijk.'

Naast de genoemde 65 competenties lijken een basale (vreemde) talenkennis en rekenvaardigheid ook essentieel.

Zoektocht naar de juiste mensen

Na het wegvallen van de hbo-opleiding Informatiedienstverlening

Anco ten Boekel

Peter Glebbeek:

'In toenemende mate komt de nadruk te liggen op het belang van tactisch of zelfs strategisch kunnen denken en functioneren'

en -management (IDM) is geleidelijk een tekort aan als zodanig opgeleide informatieprofessionals ontstaan. Om die leemte te vullen zijn in de afgelopen jaren heel wat zij-instromers met geheel andere achtergronden het vak binnengestroomd. Onder hen veel 'talige' wetenschappers (alfa's), zoals taaldeskundigen, historici, communicatieprofessionals en minder op de techniek gefocuste ICT'ers. Verrassend genoeg vinden ook bijvoorbeeld rechtenstudenten hun weg naar het informatievak in de rol van professional support lawyer (PSL). Door te bouwen aan een netwerk van ambassadeurs binnen universiteiten en enthousiaste studenten slaagt KBenP erin interessante kandidaten aan zich te binden, vertelt Ten Boekel. Door het rijksprogramma *Open op Orde* is de vraag naar informatieprofessionals verder toegenomen.

Een andere pool is het toenemend aantal zzp'ers, voor wie inlening door een bureau of door een organisatie een win-winsituatie kan opleveren. Door deze influx is het voorheen veelbesproken reactieve karakter van de medewerkers minder geworden: heel wat anders dan in de jaren negentig toen zelfstandig werkende informatieprofessionals net zo zeldzaam waren als ijsberen op de evenaar. Daarbij komt volgens Ten Boekel dat ook steeds meer organisaties de informatiefunctie (archief, bibliotheek) centraler in de organisatie hebben gepositioneerd. Medewerkers raken steeds meer betrokken bij het primaire proces.

ICT'er versus IP'er

Ondanks deze positieve ontwikkelingen ziet Erwin la Roi (Hatch Search Talent) dat werkgevers zelf nauwelijks goede, ervaren mensen kunnen vinden zonder tussenkomst van een intermediair. In advertentieteksten is nog vaak sprake van allang niet meer bestaande opleidingen, en de verwoording van functieprofielen sluit nauwelijks aan bij de ac-

Anco ten Boekel:

'Steeds meer organisaties hebben de informatiefunctie centraler in de organisatie gepositioneerd'

tualiteit. Werkgevers verwarren nogal eens ICT'ers met informatieprofessionals: wie beter weet zal bijvoorbeeld niet verrast zijn dat klantgerichtheid bij de gemiddelde ICT'er slecht ontwikkeld is, terwijl dat juist in het DNA van de informatieprofessional zit. Net zo met de nadruk op technologie: een doorsnee-ICT'er weet alles van techniek, maar heeft nauwelijks ervaring met zoeken en vinden en kan daardoor weinig *dedicated* bijdragen aan informatiebeheer. Het bouwen van een goede 'informatiecontainer' is heel iets anders dan het op een verantwoorde, adequate manier vullen hiervan, zodat wat er op een gecontroleerde wijze ingaat ook op een gebruiksvriendelijke wijze terug te vinden is.

Zoektocht naar de juiste werkplek

Eenmaal afgestudeerd of op zoek naar een nieuwe baan na een eerdere teleurstelling komen mensen pas na lang zoeken of bij toeval in aanraking met 'ons' vak. Wie op zoek gaat naar 'iets met informatie' (als men daar al op zoekt), komt stevast uit bij ICT-achtige functies. Volgens Ten Boekel is dit te wijten aan het toenemend solliciteren via vacatureportals. De daar geplaatste vacatureteksten zijn vaak onjuist, slordig opgesteld, hebben niet de juiste tone of voice en komen daardoor soms ronduit misleidend over. De sollicitant die vragen heeft kan nergens terecht, want daar doen deze portals niet aan.

Informatiehuishouding ... who cares?

Simon Been (Papieren Tijger Netwerk) reikt een wat overzichtelijker en holistischer benadering aan van het competentievraagstuk. Om succesvol te zijn dient een informatieprofessional zich te gedragen als een kameleon – in het Afrikaans niet voor niets verkleurmantje genaamd. Al naar

Simon Been:

'Omdat informatieprofessionals de "spin in het informatieweb" zijn, zijn ze in staat om op te treden als geheugen, radar en geweten van organisaties'

Simon Been

gelang de omstandigheden past het hier zijn gedrag en voorkomen aan, is het behendig met het uit de lucht plukken van eetbare insecten en kan het zijn ogen afzonderlijk bewegen. De ideale informatieprofessional is net zo: de ene keer sterk op communicatie ('luisteren', zie afbeelding), de andere keer op (project)management ('leiden'). Overall kansen zien en oplossingsgericht denken waar eindgebruikers hun voordeel mee kunnen doen: 'De factor mens is immens'. Vaktechnische basisregels zijn nog altijd geldig, alleen verdienen ze in dit digitale tijdperk een andere toepassing, zeker in een tijd waarin de menselijke maat in meerdere opzichten onder druk staat. Terug naar de kern van het vak dus, en nog veel meer: waarom is de informatieprofessional op aarde?

Medewerkers die onvoldoende informatievaardig zijn, maken fouten, en daar is veel over te doen. Als reactie wordt dan door het management de ICT-functie

Tineke van Heijst:

'Ik zie perspectief voor "informatiecoaches": toegankelijke, communicatief sterke procesdeskundigen die als floor walkers beschikbaar zijn'

Tineke van Heijst

versterkt, maar eigenlijk is het de rol van de informatieprofessional die moet worden verstevigd. Alleen heeft het management boven veel 'archiefbazen' geen idee waar deze verantwoordelijk voor zijn, en weten weinig werkgevers wat er aan nieuwe ontwikkelingen op hen afkomt als gevolg van nieuwe wetgeving en technologie (La Roi). Been: 'Met name in het bedrijfsleven missen veel hardwerkende archivariissen compleet de boot als ze niet snel hun rol veranderen.'

(Organisatie)cultuur en ethiek

Een ander aspect van het informatievak dat in snel tempo aan belang wint, is (organisatie)cultuur en ethiek. Steeds vaker wordt verwacht dat een informatieprofessional meer doet dan zorgen voor een toegankelijke inrichting, perfecte dienstverlening en strategisch meedenken. Omdat informatieprofessionals de 'spin in het informatieweb' zijn, zijn zij in staat om op te treden als geheugen, radar en geweten van organisaties. Hierbij appelleert het geweten aan de archief functie, het vastleggen van het eigen handelen. De radar is de bibliotheekfunctie die aftast, signaleert en de toevoer van informatie kanaliseert die van buiten de organisatie naar binnen gaat. Dit gaat verder dan wat traditioneel tot 'de bibliotheek' behoorde: denk aan media-analyse, business intelligence, contentmanagement et cetera. Het geweten ten slotte houdt de organisatie een spiegel voor: besef wat je doet, doe je wel waar je naar eigen zegen voor staat? (Been).

Is de huidige generatie informatieprofessionals voldoende in staat deze veranderende rol te pakken? Het lijkt erop van niet, en de vraag is daarom: welke oplossingen zijn daarvoor te bedenken?

Mogelijke oplossingen

Al pratend met zowel detacheerders als opleiders komen de volgende oplossingen naar voren:

- > Geef het vak meer bekendheid (buiten de vakpers) en benadruk het belang ervan;
- > Maak het vak aantrekkelijk (aanzuiging);
- > Maak het vak interessant, meer gelaagd (doorgroei).

Bekendheid

Is het niet vreemd dat studenten in vooral de alfa- en gammawetenschappen nauwelijks bekend zijn met het bestaan van informatieprofessionals? Ja, in het gunstigste geval weten ze de weg naar de mediatheek of bibliotheek, maar ze hebben geen idee wat die functie nog meer inhoudt en welke ontplooiingskansen dit biedt. Door het steeds wisselen van naam en inhoud zijn de opleidingen bij veel decanen en studiekeuzeadviseurs uit beeld geraakt. Vergeet niet dat de IDM-opleidingen vooral gestopt zijn door (relatief) gebrek aan belangstelling. Bij het streven naar steeds bredere opleidingen wensten de besturen van de hogescholen uiteindelijk deze naar hun oordeel marginaal bezochte opleidingen niet langer te financieren.

Aantrekkelijkheid

Wat doe je precies als je zegt dat je informatieprofessional bent? Slechts weinig jongeren zullen er een helder beeld bij hebben: archieven zijn stoffig, bibliotheken zijn ouderwets en doorgroei is nauwelijks of niet mogelijk. Kokke: ‘De gestelde eisen zijn hoog, maar doordat veel medewerkers in de eerste periode van hun dienstverband heel erg operationeel en repetitief bezig zijn, verliezen zij nogal eens de interesse.’ Voor een bepaalde categorie studenten en omscholers kan het goed helpen als er meer beroepsprofielen beschikbaar zouden komen (zie ook het artikel *Bijblijven in het informatievak is geen sinecure* in IP #4-2022). Hoe essentieel is de bijdrage van een biomedisch informatieprofessio-

Eric Kokke

nal in de ggz of in het ziekenhuis? Wat komt er allemaal bij kijken voordat een auditdossier van een bouwproject kan worden overgedragen? Welke input leveren informatieprofessionals bij de beantwoording van Kamervragen? Hoe productief kan het zijn als een bepaalde app of een bepaald softwareprogramma zo veel keer meer gebruikt zou worden als er naast de expertise van ICT ook een informatieprofessional zou meewerken aan de ontwikkeling? Wij kennen de voorbeelden vaak uit eigen ervaring, maar het grote publiek is nagenoeg onwetend ervan.

Interessant

Juist de verschuiving van de informatiefunctie van het einde naar het centrum van het proces, maakt dat er functionarissen met uiteenlopende competenties en rollen nodig zijn. Frans Smit sprak hier in 2013 al over in *The metamorphosis of the records manager*: niet één soort records-

Erwin la Roi

Eric Kokke:

‘We richten ons in workshops op de vakinhoud, maar ook op samenwerking en resultaatgerichtheid. Teamwork is noodzakelijk’

manager meer, maar verschillende soorten met telkens een andere focus die flexibel kan worden ingezet waar dat op een bepaald moment nodig is.

Meerjarige vakopleiding

Marieke de Haan (Archiefschool HvA, inmiddels Kenniscentrum Faculteit Techniek HvA) is bezorgd over de herkenbaarheid van de opleidingen. Zij ziet in dat de vele kortetermijnopleidingen weliswaar een oplossing bieden als ‘noodverband’ om mensen snel in het veld te kunnen inzetten, maar ook dat hierdoor verdieping van de vakinhoud en gedegenheid verloren gaat. Slechts een enkele ‘late roeping’ is in de gelegenheid te kiezen voor een meerjarige hbo-opleiding en daar rendement uit te halen. Is het voor de toekomst niet veel beter als we jonge mensen geïnteresseerd kunnen krijgen in een gedegen, meerjarige vakopleiding met specialisatiemogelijkheden en kansen op doorgroei? Dit laatste brengt ons onvermijdelijk op de slotvraag: hoe zorgen we dat veel meer schoolverlaters kiezen voor het beroep van informatieprofessional nu we begrijpen dat informatie de belangrijkste hulpbron is die we hebben?

Dit artikel vind je inclusief alle linkjes in het online archief op informatieprofessional.nl.

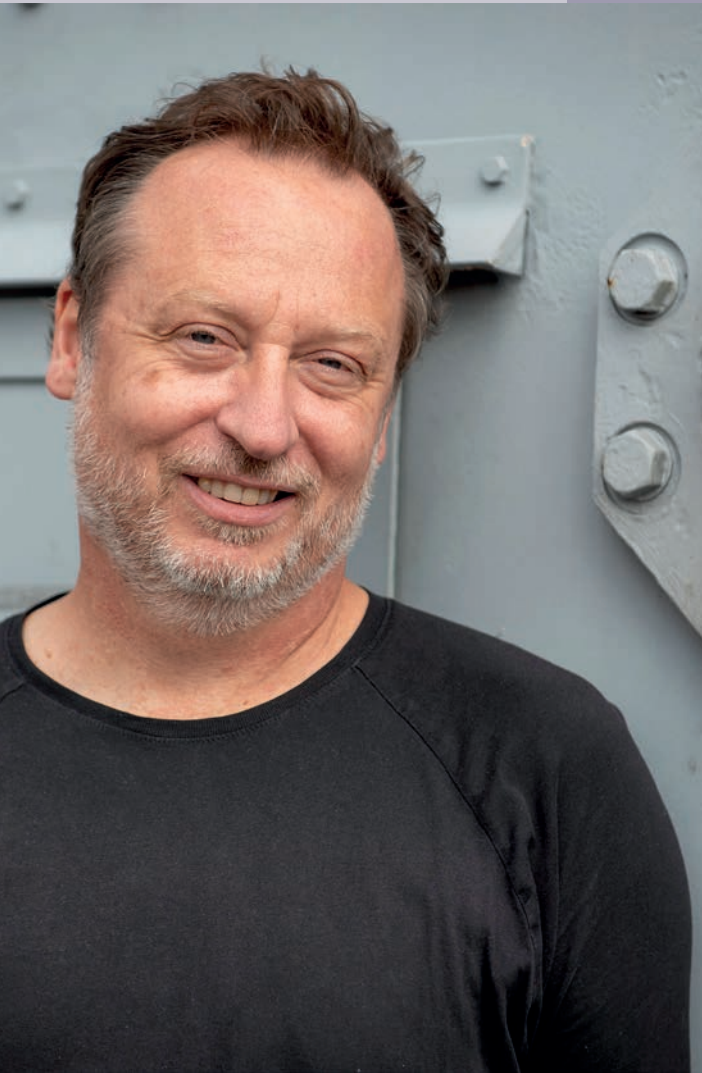
Wil je reageren op de inhoud? Mail dan naar: informatieinbedrijf@gmail.com.

Erwin la Roi:

‘Werkgevers kunnen zelf nauwelijks goede, ervaren mensen vinden zonder tussenkomst van een intermediair’

Voor dit artikel zijn de volgende experts aan de hand van een gespreksleidraad geïnterviewd: Simon Been (Papieren Tijger Netwerk), Anco ten Boekel (KBnP), Peter Glebbeek (Docfactory), Marieke de Haan (Archiefschool HvA, inmiddels Kenniscentrum Faculteit Techniek HvA), Tineke van Heijst (VHIC), Eric Kokke (GO opleidingen) en Erwin la Roi (Hatch Search Talent).

Ontzettend schokkend

‘De vraag is of de deelnemers aan Ongehoord Nieuws de insinuaties en complottheorieën zelf ook *geloven*’

Frank Huysmans

Bijzonder hoogleraar Information Society aan de UvA en zelfstandig onderzoeker en adviseur bij WareKennis

Onlangs keek ik een aantal afleveringen van Ongehoord Nieuws. Ik had me voorgenomen om de programma's en podcasts van Ongehoord Nederland (ON) te mijden als de Privé in de snackbar. Nu Henk van der Meijden is geridderd voor zijn bijdragen aan de Nederlandse journalistiek en cultuur moet ik dat blad toch af en toe openslaan. En kijk ik Ongehoord Nieuws om een idee te hebben waar alle heisa over gaat. Mediakritiek gaat in Nederland eerst en vooral over de vorm, niet over de inhoud. Dus laten we beginnen met de talkshowtafel. Die is hoog. En breed. FvD'er Pepijn

van Houwelingen, die geregeld mag aanschuiven, hoeft niet verder te zoeken naar een geschikte tafel voor zijn tribunalen.

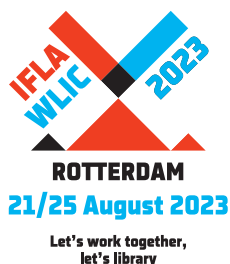
Het imposante meubelstuk nodigt door de afstand tussen presentatoren en gasten niet echt uit tot gedachtewisseling. Dat maakt het ding echter uitermate functioneel. Het botsen der opinies blijkt namelijk niet het doel van het programma. Ten eerste komen er louter mensen voor wie de VVD nog een socialistisch broeinest is. En voor zover er binnen deze monocultuur verschillen van mening bestaan, zijn presentatoren Arlette Adriani en Raisa Blommestijn daar niet in geïnteresseerd. Gasten worden niet lastiggevallen met tussenvragen of tegenwerpingen. Hun monologen worden aangehoord en met instemming begroet. En door naar het volgende onderwerp: 'Blanken die in elkaar worden geslagen door negers'.

Ongehoord is het zeker – maar is het ook 'nieuws'? In de intro wordt het als 'opinieprogramma' inge-

leid. Dat het onderscheid tussen nieuws en opinie is losgelaten, lijkt een trucje om onder de journalistieke tucht van de NPO-ombudsman uit te komen. Zorgelijker nog is dat opinies er niet op kennis of feiten hoeven te zijn gebaseerd. Insinuaties uit podcasts of columns van gelijkgestemden (Café Weltschmerz, Gijrath en De Vlieger, De Dagelijkse Standaard, Wynia's Week) worden overgenomen en 'ontzettend schokkend' genoemd. 'Als dit waar is, is het echt heel erg.' Zo gauw er tegengas wordt gegeven, trekt men de keutel snel weer in. Daarvoor is er op de website van ON de rubriek 'Oeps!'. 'Belangrijk is te benadrukken dat er nooit gesteld noch geïnsinueerd is dat het hier ging om een vaststaand gegeven.'

Resteert de vraag of de deelnemers aan het programma de insinuaties en complottheorieën zelf ook *geloven*. Kamerleden als Van Haga, Jansen en Van Meijeren komen behoorlijk intelligent over. Idem de doctores Baudet, Blommestijn, Cliteur, Van Houwelingen en Vlaardingerbroek. Allemaal diep in het konijnenhol? Dat gaat er in mijn reptielenbrein niet in.

Maar ... dat zou betekenen dat er een groot complot bestaat van uiterst rechtse omroepbestuurders, politici en rechtsfilosofen. Die parasiteren op de goedgelovigheid van Nederlanders die zich hebben laten flessen door de algoritmes van Twitter, Facebook en YouTube. En dat mogen doen met 3,6 miljoen aan gemeenschapsgeld. Als dit waar is, is het echt heel erg. <

Iris van den Broek

Save the date:
21-25 augustus 2023.

Wereldwijd werken duurzaam

Want dan staan Rotterdam en Nederland in het teken van de 88ste editie van het IFLA WLIC, het grootste internationale bibliotheekcongres ter wereld. Het thema: 'Let's work together, let's library'.

Het World Library and Information Congress (WLIC) van de International Federation of Library Associations and Institutions (IFLA) vindt de komende zomer plaats in het vernieuwde Rotterdam Ahoy Convention Centre. Nicole de Jong van Bibliotheek Rotterdam is de projectleider van het congres namens het Nationaal Comité (NC). Directeur Theo Kemperman van Bibliotheek Rotterdam is voorzitter van het comité, dat verder bestaat uit vertegenwoordigers van de KB, de Vereniging van Openbare Bibliotheken (VOB), universiteitsbibliotheken en provinciale bibliotheken. Samen met IFLA en congresorganisator K.I.T. organiseert het NC het congres.

Doelen en onderwerpen

Het WLIC is bedoeld voor professionals werkzaam in de informatie- en bibliotheekbranche waar ook ter wereld. Bij het congres in Dublin afgelopen augustus waren rond de tweeduizend mensen uit honderd verschillende landen aanwezig. In Rotterdam hopen we nog meer deelnemers uit nog meer landen te kunnen ontvangen. Voor Nederlandse collega's is het een uitgelezen kans om kennis te maken met vakgenoten uit andere delen van de wereld en van

'Een uitgelezen kans om kennis te maken met vakgenoten uit andere delen van de wereld en van elkaar te leren en elkaar te inspireren'

elkaar te leren en elkaar te inspireren. Tijdens het congres worden jaar na jaar de doelen uit de IFLA Global Vision en de Unesco Duurzame Ontwikkelingsdoelen (SDG's) centraal. Vanuit het thema 'Let's work together, let's library' verkennen we hoe bibliotheken kunnen bijdragen aan een duurzame, inclusieve samenleving: een maatschappij waarin iedereen kan meedoen. Belangrijke onderwerpen die aan bod komen zijn: persoonlijke ontwikkeling, het stimuleren van lezen, het ontwikkelen van taal- en digitale vaardigheden, de vrije toegang tot cultuur, digitale kennis en innovatie.

Hoe het zover kwam

Het plan om het jaarlijkse IFLA-congres naar Nederland te halen is in juni 2017 ontstaan. Bibliotheek Rotterdam werd benaderd door Rotterdam Partners, een onderdeel van de gemeente dat zich bezighoudt met het promoten van de stad en binnenhalen van grote congressen. Diezelfde dag nog werd er bij enkele bibliotheekcollega's gepolst en bleek iedereen enthousiast. Het NC maakte een bidbook, en op het IFLA-congres in Athene in 2019 werd bekendgemaakt dat het congres voor 2021 was toegewezen aan Rotterdam. Helaas gooide corona roet in het eten en konden de congressen in Dublin in

Iris van den Broek

Gerhard van Rooij

aan eid en inclusiviteit

2020 en in Rotterdam in 2021 niet doorgaan. Dit jaar ging het congres in Dublin gelukkig in de herkansing, en in 2023 is dus Rotterdam aan de beurt.

Allianties versterken

Op het congres in Dublin heeft het NC veel mensen gesproken en reclame gemaakt voor het WLIC van volgend jaar. Na de coronabeperkingen van de afgelopen jaren was het fijn dat het comité weer zo veel enthousiaste en gemotiveerde collega's uit de hele wereld fysiek kon ontmoeten en daarmee bestaande allianties heeft kunnen versterken. Het NC ziet de uitdagingen die de organisatie van zo'n enorm congres met zich meebrengt. Meer nog ziet het echter de kansen die zo'n evenement biedt voor de Nederlandse bibliotheken om in de samenwerking ernaartoe hun netwerken te versterken en op het congres zelf als gastheer van talloze internationale netwerken de wereld te laten ervaren wat de impact van bibliotheken kan zijn op individuele gebruikers, gemeenschappen en maatschappijen.

In de stand van IFLA in Dublin was een speciale desk ingericht met informatie en promotieartikelen voor het WLIC in 2023. Daar kwamen veel enthousiaste bezoekers op af. De meesten gaven aan volgend jaar zeker ook naar Rotterdam te willen komen.

**'Veel
zienswijzen
van Erasmus
komen
overeen
met hoe
bibliotheken
naar de
samenleving
kijken en
hoe IFLA
inter-
nationaal
bibliotheken
verbindt'**

Programma in wording

De komende maanden gaan we op volle kracht verder met de voorbereidingen en promotie van het congres. IFLA is primair verantwoordelijk voor het inhoudelijke programma, K.I.T. houdt zich vooral bezig met de organisatorische en logistieke kant van het congres, en het NC focust zich op de openings- en slotceremonies, de culturele avond en de bibliotheekbezoeken. Uiteraard werken de drie partijen nauw samen om er een gedenkwaardig congres van te maken en ervoor te zorgen dat zo veel mogelijk bezoekers uit zo veel mogelijk landen het congres kunnen bijwonen.

No-nonsensementaliteit en Erasmus

Hoe zien we Rotterdam terug in het programma? Allereerst door het thema 'Let's work together, let's library'. Dit past goed bij de no-nonsensementaliteit van de Rotterdammer: geen woorden, maar daden, handen uit de mouwen en aan de slag. Deze mentaliteit zien we ook in de congreslocatie, het vernieuwde Rotterdam Ahoy Convention Centre. En in de programmaonderdelen die door het NC worden georganiseerd, komen typisch Nederlandse en Rotterdamse elementen terug.

Daarnaast is het congres verbonden

met de geest van de bekendste Rotterdamse denker: Desiderius Erasmus. Een wereldberoemde humanist wiens boeken de wereld hebben veranderd. Zijn ideeën droegen bij aan de ontwikkeling van de universele waarden van het humanisme en de verlichting. Veel zienswijzen van Erasmus komen nauw overeen met hoe bibliotheken naar de samenleving kijken en hoe IFLA internationaal bibliotheken verbindt. Een mooi voorbeeld hiervan is zijn uitspraak: 'Zonder talen en literatuur kunnen staten niet bloeien, kan leven niet beschaafd zijn, kan een mens geen mens zijn.'

Wordt vervolgd

Via deze rubriek houden we je de komende maanden op de hoogte van de voorbereidingen van het WLIC 2023. We laten zien wat er allemaal bij komt kijken, spreken mensen die bij de organisatie betrokken zijn en geven je informatie over praktische en inhoudelijke kanten van het congres.

Bij het verschijnen van dit nummer is de inschrijving voor het congres geopend. Zie voor meer informatie en aanmelden: 2023.ifla.org. Op deze webpagina vind je ook de 'welcome video' met beelden van Rotterdam en bibliotheken in Nederland.

Annique Mossou (Bellingcat):

‘Probeer van de ander

Met haar werk als onderzoeker voor Bellingcat helpt Annique Mossou het onderzoek naar complottheorieën verder en maakt ze toekomstig onderzoek naar misdaden makkelijker. Tijdens het Smart Humanity-event van de KNVI spreekt ze over haar werk, waarbij ze ervoor pleit oog te houden voor de mens achter de complotdenker. Een voorproefje.

Anne van den Dool
Tekstschrijver, auteur
en cultureel journalist

Annique Mossou stapt geregeld in het vliegtuig voor Bellingcat (bellingcat.com), een internationale organisatie die zich inzet om fake van echt nieuws te onderscheiden. Sinds de coronamaatregelen het weer toelaten, vliegt ze, net als haar collega's, de hele wereld over om tijdens evenementen te spreken over haar werk als Bellingcat-onderzoeker, met name op het gebied van desinformatie. ‘We kunnen het aantal vragen dat we binnenkrijgen niet aan’, vertelt ze. ‘Dat betekent dat we keuzes moeten maken. We vinden

‘Veel jongeren hebben geen zin meer om hele lappen tekst te lezen. Daarop moeten wij met onze informatievoorziening inspelen’

het echter belangrijk om via zulke evenementen onze kennis van fake news en het tegengaan ervan te verspreiden, dus we komen graag langs.’

Rol van de coronacrisis

Het is zeker niet onlogisch dat Bellingcat zo in de lift zit: de van oorsprong Engelse organisatie die sinds 2014 bestaat en in Nederland is gehuisvest, heeft vandaag de dag veel werk te doen. Desinformatie is aan de orde aan de dag; dankzij het internet – en dan met name fora en sociale media – verspreidt fake news zich razendsnel. Gelukkig lijkt een groter deel van de maatschappij zich in toenemende mate bewust van de potentiële gevolgen van alle verschillende filterbubbels waarin we leven. De coronacrisis heeft hierin een belangrijke rol gespeeld, is Mossous overtuiging. ‘In die tijd raakten we misschien allemaal wel verstrikt in de vraag wat we wel en niet moesten geloven. Een pandemie is natuurlijk het perfecte voer voor complottheorieën: iedereen zat met zijn neus bovenop het nieuws, dus een foutief idee was zo verspreid.’

Niet overschatten

Toch moeten we het percentage complotdenkers in onze maatschappij niet

overschatten, vervolgt Mossou. ‘We werken nauw samen met de Universiteit van Amsterdam, die regelmatig onderzoek doet naar de vraag hoeveel mensen werkelijk geloven in desinformatie. Gelukkig heeft een groot deel van Nederland niet zo’n last van dergelijke ideeën. De meest extreme theorieën komen het snelst bovendrijven. Daardoor raakt ons beeld vertekend. De meerderheid van Nederland blijft gelukkig goed nadenken. We moeten oppassen dat de discussie rondom desinformatie zelf geen bron van desinformatie wordt.’

Factchecking is daarvoor een belang-

‘We moeten oppassen dat de discussie rondom desinformatie zelf geen bron van desinformatie wordt’

den publiekelijk toegankelijk gemaakt, zodat anderen er ook mee aan de slag kunnen. Dat open source-principe is voor Bellingcat heel belangrijk, legt Mossou uit. ‘Er zijn zo veel mensen over de hele wereld die kunnen bijdragen aan onderzoek naar desinformatie. Zelf maken we ook dankbaar gebruik van vrijwilligers die ons helpen om de locaties van foto’s en video’s te achterhalen, bijvoorbeeld tijdens ons huidige onderzoek naar de oorlog in Oekraïne. Als wij de locatie niet kunnen achterhalen, kunnen zij dat misschien wel.’ Met die locaties creëert Bellingcat ver-

ren hebben geen zin meer om hele lapen tekst te lezen. Daarop moeten wij met onze informatievoorziening ook inspelen’, vindt Mossou. ‘Neem bijvoorbeeld de stories die NOS sinds een paar jaar maakt om belangrijke onderwerpen op een korte en krachtige manier uit te leggen: die vorm sluit perfect aan bij deze tijd.’

Zelf checken

Feiten checken is niet ingewikkeld, benadrukt Mossou. ‘Met een paar simpele zoekslagen op Google, Facebook of YouTube kun je al voorkomen dat

de beweegredenen te begrijpen’

rijk middel. Bellingcat ontwikkelt steeds weer nieuwe tools die specifieke vormen van informatie kunnen ophalen: van het achterhalen van de locatie waar een foto is gemaakt tot het in een keer kunnen opslaan van alle achterliggende informatie van socialmediaposts. Zulke tools kunnen voor de meest actuele vraagstukken worden ingezet. Denk bijvoorbeeld aan de oorlog tussen Rusland en Oekraïne – opnieuw een grote bron van desinformatie, weet Mossou.

Daarom verzamelt Bellingcat zo veel mogelijk informatie die op een later moment nog van pas kan komen. ‘Stel: je wilt over drie jaar de mensen vervolgen die de oorlogsmisdaden tijdens deze oorlog hebben gepleegd. Tegen die tijd zijn alle beelden die nu heel gemakkelijk op het internet te vinden zijn allang verdwenen. Daarom werken we aan een database waarin we alle beelden verzamelen die we nu over deze oorlog kunnen vinden, zodat het onderzoek tegen die tijd sneller, makkelijker en accurater kan worden uitgevoerd.’

Voor iedereen toegankelijk

De tools die Bellingcat produceert om zulke onderzoeken uit te voeren, wor-

‘Mensen vragen zich soms af: als Bellingcat de waarheid probeert de achterhalen, wiens waarheid is dat dan?’

volgens een kaart, te vinden via ukraine.bellingcat.com, waarop iedereen ter wereld kan zien welke schade de oorlog in Oekraïne aanricht, inclusief praktische filters. ‘Je kunt bijvoorbeeld zien hoeveel scholen in een specifieke maand zijn gebombardeerd of hoeveel ziekenhuizen in de hele oorlog zijn geraakt’, somt Mossou nuchter op. ‘Zulke visualisaties helpen om zichtbaar én telbaar te maken wat er op dit moment allemaal gebeurt. De cijfers zijn indrukwekkend en de beelden zijn dat ook. Samen komt het nog meer binnenvallen, merken we bij gebruikers.’ Daarbij komt dat we tegenwoordig in een beeldgerichte maatschappij leven. ‘TikTok, Snapchat, BeReal: alles draait tegenwoordig om beelden. Veel jonge-

je in een rare complottheorie verzeild raakt. Neem bijvoorbeeld de ideeën die circuleerden rondom de Ever Given, het schip dat was vastgelopen in het Suezkanaal. Op een gegeven moment ontstond het idee dat daar kinderen werden vastgehouden door wereldleiders die hun bloed wilden aftappen, zodat ze met de stofjes eruit een elixer konden ontwikkelen waardoor ze eeuwig jong zouden blijven. Toen we dat op het spoor kwamen, hebben we de video bestudeerd die werd gebruikt om deze theorie te ondersteunen en hier een artikel over gepubliceerd. We googelden simpelweg de woorden die op de deuren stonden geschreven. Die bleken geen verband te houden met de scheepvaart, maar met de mijnindustrie. Ook stond de naam van het TikTok-profiel in beeld waarop de video was gepost. Dat account bleek van een jongen te zijn die in de mijn werkte en die voor zijn plezier video’s maakte van zijn werk. Een van die filmpjes was misbruikt om deze complottheorie te ondersteunen.’

Partijdigheid?

Niet iedereen is vol lof over Bellingcat. Sommigen beschuldigen de organisatie van partijdigheid: ook Bellingcat zou bepaalde informatie selecteren en andere achterhouden om bepaalde politieke ideeën te doen voorkomen als de waarheid en andere als een leugen.

Mossou: ‘Mensen vragen zich soms af: als Bellingcat de waarheid probeert de achterhalen, wiens waarheid is dat dan? Sowieso gebruiken wij het woord waarheid zelf nooit. Er is namelijk niet maar één waarheid. Ook wij kijken naar de wereld door een gekleurde bril. Wel proberen we zo goed mogelijk op papier te zetten hoe wij ons onderzoek uitvoeren, zodat je het zelf kunt herhalen als je dat zou willen. Verder werken we nooit met anonieme bronnen: iemands gegevens moeten bij ons bekend zijn, anders kunnen we er niet op bouwen. Verder is één bron bij ons niet voldoende om een compleet verhaal te ondersteunen. Door op zulke principes te blijven voortbouwen, hopen we de meeste kritiek op ons werk weg te nemen, maar men kan natuurlijk altijd complottheorieën blijven bedenken.’

Kritisch blijven

Tot begin 2020 werkte Mossou bij de politie, waar ze focuste op terrorisme. Daar leerde ze zich te verdiepen in de beweegredenen van mensen met alternatieve ideeën. ‘Als jij gelooft dat mijn trui niet zwart is, maar geel, is het misschien goed om te vragen: waarom zie jij dat zo? Daarbij denk ik aan de coronaperiode, waarin mensen soms plotseling stopten te geloven in wat de overheid hun vertelde. Zo’n draai maakt iemand niet zomaar, is mijn overtuiging: daaraan ligt vaak een specifieke gebeurtenis ten grondslag. Bij het coronavoorbeeld kan iemand een familielid plotseling zien overlijden. Zulk onderzoek vind ik heel belangrijk om te blijven uitvoeren.’

‘Als jij gelooft dat mijn trui niet zwart is, maar geel, is het misschien goed om te vragen: waarom zie jij dat zo?’

Enkele tools van Bellingcat uitgelicht

AUTO ARCHIVER

Open source-onderzoek leunt vaak op socialmediaposts die video's en afbeeldingen bevatten. Deze berichten kunnen echter worden verwijderd door platforms of door degenen die ze plaatsen. Daarom heeft Bellingcat de tool Auto Archiver (github.com/bellingcat/auto-archiver) ontwikkeld om journalisten, onderzoekers en andere geïnteresseerden te helpen bij het eenvoudig archiveren van online content. Het resultaat is een overzichtelijke tabel, inclusief beeld.

TIKTOK ANALYSIS TOOL

TikTok is een van de meest gebruikte socialmediaplatforms ter wereld, met naar schatting meer dan een miljard gebruikers. TikTok laat zich echter lastig analyseren. Daarom heeft Bellingcat de TikTok Analysis Tool (github.com/bellingcat/tiktok-hashtag-analysis) gemaakt, waarmee onderzoekers een dataset kunnen verzamelen van TikToks met specifieke hashtags die gedurende een langere periode kunnen worden geanalyseerd. Met de tool kunnen onderzoekers ook analyseren welke andere onderwerpen het vaakst een combinatie met deze hashtags vormen.

BELLINGCAT TOOLKIT

Benieuwd naar andere websites en tools die je kunt gebruiken voor open source-onderzoek? Bekijk ze op bit.ly/bcattools.

Verder benadrukt Mossou dat je, wanneer iemand steeds radicalere ideeën ontwikkelt, juist niet de band moet verbreken. ‘Soms ben jij de laatste connectie met de echte wereld. Als jij het contact opzegt, verliest diegene misschien wel de enige bron van realisme in diens leven.’

Mossou blijft ook haar eigen werk kritisch bevragen. ‘Zorgen factcheckers zelf bijvoorbeeld niet voor de verdere verspreiding van de desinformatie die ze onder de loep nemen door artikelen te schrijven waarin ze dat nieuws herhalen? Dat blijkt gelukkig niet het geval te zijn. Factcheckers letten goed op dat ze de boodschap niet woordelijk herhalen, waardoor die niet de kans krijgt door nog meer mensen te worden overgenomen.’

Deprimerend en luchtig

De beelden die Mossou in haar werk krijgt voorgeschoteld, zijn niet altijd even prettig om naar te kijken. Gelukkig krijgt ze vanuit Bellingcat goede begeleiding. ‘We hebben toegang tot traumapsychologen en kunnen er ook met collega's goed over praten. Het team waarin ik werk is hecht, dus voor

mijn gevoel zijn dat net mijn vrienden. Verder krijg ik veel vrijheid om mijn tijd in te delen zoals ik zelf wil. Als ik de hele dag met Oekraïne bezig ben en het tussendoor nodig heb om een uurtje te gaan sporten, kan dat gewoon. En ik ben optimistisch, dat helpt ook. Tijdens een zware vergadering zal ik de eerste zijn die een fout grapje maakt om het geheel wat luchtiger te maken. Bovendien weten we dat we al die handige tools niet alleen maar voor deprimerende zaken als oorlogen maken, maar ook zodat mensen zelf de locaties van hun eigen familiefoto's kunnen achterhalen. Dat geeft het werk weer wat lucht.’

Annique Mossou verzorgt de keynote tijdens het Smart Humanity-event van de KNVI op 23 november in de OBA in Amsterdam. Aanmelden kan op knvi.nl.

IP besteedde al vaker aandacht aan onderwerpen als openbronnenonderzoek, OSINT, desinformatie en fake news, en aan organisaties als Bellingcat, onder andere tijdens eerdere VOGIN-IP-lezingen. Artikelen hierover vind je in het online archief op informatieprofessional.nl.

Erfgoed - advies,
detachering & projecten

Reekx

Cultureel Erfgoed

Cultureel Erfgoed is van iedereen en moet voor iedereen bereikbaar zijn. Reekx registreert, ontsluit en digitaliseert uiteenlopende collecties.

Meer weten?

070 - 300 06 84

info@reekx.nl

www.reekx.nl

Overheid zoekt informatieprofessional: Verbinder, communi

Tijden veranderen en uitdagingen veranderen mee, zeker ook voor informatieprofessionals die werkzaam zijn bij de overheid.

Welke ontwikkelingen zijn er? Hoe kan de informatieprofessional zich voorbereiden op de toekomst in deze krappe arbeidsmarkt? En waarmee moet rekening worden gehouden in de werving? Een profielschets.

‘Informatieprofessionals staan tussen technologie en gebruikers in en kunnen beide met elkaar verbinden’

Daan van Dun
Senior adviseur en partner bij KBenP

Kjeld Soppe
Adviseur bij KBenP
Digitale Overheid

‘Het is van belang dat onze informatie op orde is.’ Een abstracte zin met grote impact: talloze projecten, programma’s en werkzaamheden zijn te herleiden tot het doel om grip op in-

formatie te vergroten. De stille kracht hierachter is de informatieprofessional. Ook voor deze professional zijn er veranderingen en uitdagingen om mee om te gaan, en idealiter om in mee te bewegen. Ontwikkelingen in technologie, in wetgeving en in de

cator, samenwerker

samenleving zijn van invloed op de competenties die informatieprofessionals moeten bezitten, op het werk dat ze moeten uitvoeren en op de middelen die ze daarvoor kunnen inzetten. Wij hebben een aantal van deze ontwikkelingen voor overheids-

informatieprofessionals op een rij gezet.

De komst van Software as a Service

Serverkasten, installatie-cd's en technisch beheer op locatie behoren steeds vaker tot het verleden. De overheid

volgt daarmee een bredere tendens waarmee steeds meer Software as a Service (SaaS) wordt uitgevraagd. Bij SaaS is er geen sprake meer van lokale installatie; het technisch beheer wordt op afstand door de leverancier van de software uitgevoerd. De benodigde competenties bij klanten van deze leveranciers verschuiven daardoor van het leveren van specialistische kennis van lokale installaties naar het aansturen van externe partijen. Informatieprofessionals bewegen met deze tendens mee en staan op de voorgrond als het gaat om het maken van gedegen afspraken.

Werkvormen als agile en scrum DevOps

Projectmethodiek als agile en scrum positioneert IT-projecten centraler in de organisatie en dicht bij het klantproces. Projecten die van origine een vastgestelde doorlooptijd hebben, zijn steeds vaker doorlopend en cyclisch van aard. Informatieprofessionals hebben hierin een tweeledige bijdrage. Het is aan deze professionals om de belangen op het gebied van informatiebeheer te behartigen, maar het biedt ze tegelijk ook een uitgelezen kans om deze ontwikkelingen te sturen. Middels functioneel beheer staan informatieprofessionals tussen IT en gebruikers in en kunnen ze beide met elkaar verbinden.

Privacy en beveiliging als hoeksteen van informatiebeheer

Sinds 25 mei 2018 is de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) van toepassing. De AVG heeft voorrang op de Archiefwet, waardoor bij overheidsorganisaties persoonsgegevens alleen in overeenstemming met de AVG mogen worden bewaard.

De AVG is inmiddels diep geworteld in het werkveld van de informatieprofessionals. Functies als de functionaris gegevensbescherming (fg) en de chief information security officer (ciso) zor-

'Nieuwe vergadertools als Teams en Jitsi bieden ruimte voor het opslaan en delen van informatie, waardoor ze ook als bron moet worden behandeld'

gen ervoor dat privacy en beveiliging worden geborgd. Binnen projecten en bij de aanschaf van nieuwe software voeren zij in toenemende mate data protection impact assessments (DPIA's) uit, terwijl de bewustwording en de handhaving rondom datalekken toenemen. Ook binnen het beheer van bestaande softwarepakketten speelt de AVG een centrale rol op het gebied van informatieopslag en autorisatie.

Common Ground

Common Ground is de informatiekundige visie waarmee (de gemeentelijke) informatievoorziening collectief eenvoudiger, flexibeler en slimmer wordt ingericht. Informatie staat in deze visie centraal. Common Ground koppelt het verwerken van informatie los van de bron. Applicaties bevragen de bron, waardoor er sprake is van enkelvoudige opslag en meervoudig gebruik. Om de visie van Common Ground te realiseren zijn sturing, verbinding en capaciteit nodig. Informatieprofessionals fungeren hier vanuit hun kennis en ervaring als brug tussen techniek en eindgebruikers, waardoor zij binnen een organisatie het verschil kunnen maken.

Wet open overheid

De Wet open overheid (Woo) is ingegaan op 1 mei 2022 en daarmee de opvolger van de Wet openbaarheid van bestuur (Wob). Het is belangrijk om de impact van de Woo niet te onderschatten. Veel gemeentelijke organisaties moeten forse stappen zetten. Informatie is overal opgeslagen, maar het overzicht op en het beheer van deze informatie zijn beperkt. Het krijgen van grip op de informatiestromen is een vereiste om een efficiënt en effectief identificatie- en publicatieproces – hoe krijgen we de informatie op de juiste wijze openbaar – in te richten.

Nieuwe vormen van informatieverwerking en -opslag

Maatschappelijke ontwikkelingen dragen constant bij aan de introductie van nieuwe softwarepakketten. Zo maken sinds de opkomst van thuiswerken veel organisaties gebruik van vergadersoftware als Zoom, Webex, Teams en Jitsi. Ook bij deze software moet worden

'Bredere kennis is noodzakelijk. IP'ers moeten het overzicht bewaren over uiteenlopende processen, informatiebronnen en wet- en regelgeving'

nagedacht over informatiebeheer, al helemaal omdat meerdere leveranciers zichzelf herpositioneren als digitale samenwerkingsomgeving. Deze variant van vergadertooling biedt ruimte voor het opslaan en delen van informatie, waardoor ze ook als bron moet worden behandeld. Informatieprofessionals denken vaak mee bij het opruimen van informatie en bij het ontwikkelen van beleid om grip te krijgen op informatie in deze software. Ook bij andere bronnen van informatie, zoals chatapplicaties en sociale media, staan informatieprofessionals vooraan om mee te denken over de te varen koers.

Data en sturing door datagedreven werken

Het Rijksprogramma voor Duurzaam Digitale Informatiehuishouding (RDDI) heeft het Future Lab opgesteld: een schets van hoe de informatiehuishouding van de rijksoverheid in 2030 is vormgegeven. Binnen deze visie is een centrale rol weggelegd voor algoritmes en big data. Deze ontwikkeling raakt de afdeling Informatisering & Automatisering (I&A) op het gebied van informatiehuishouding en -voorziening. Data-analisten maken abstracte informatie logisch inzichtelijk dankzij dashboards, interactieve rapporten

en meer. Deze vormen van informatievoorziening worden vervolgens ingezet om beleid te maken en resultaten van beleid te monitoren. Deze voorzieningen zijn enkel mogelijk wanneer er grip is op de informatiehuishouding. Als deze grip er niet is, is er sprake van 'garbage in, garbage out'. I&A speelt daarin een centrale rol. Als voorvechter van governance en grip op informatie is het aan deze afdeling om de verschillende partijen bij elkaar te brengen en te voorkomen dat het een 'feest van de techniek' wordt. In deze opdracht komt alles samen: de eindgebruikers die data gebruiken voor het maken van beleid, de klant/burger die onderdeel is van het databestand, juristen en cio's voor compliancy met wet- en regelgeving, en IT voor het technisch inregelen. Datateams en I&A-specialisten kunnen deze partijen verbinden en zorgen voor een toekomstbestendig gegevenshuis.

Nieuwe taken vragen andere expertises en vaardigheden

De afgelopen jaren zijn er meerdere nieuwe functies ontstaan, zoals de al hierboven genoemde chief information security officer en functionaris gegevensbescherming. Deze functies gaan gepaard met een verschuiving van be-

satie) bijna 300 euro bruto per maand meer dan bij een gemeente, blijkt uit het Salariskompas van Intermediair. De lat ligt hoog en medewerkers zijn moeilijk te vinden. Gevolg is dat de werkdruk stijgt. Hiermee lijkt een vicieuze cirkel te ontstaan.

Hoe nu verder?

Er gebeurt veel in de huidige maatschappij en de informatieprofessional staat er middenin. Bovenstaande ontwikkelingen sluiten aan op de volgende uitdagingen:

> Ontwikkelingen op het gebied van wet- en regelgeving (AVG, Woo et cetera) zorgen voor een toename van nieuwe functies en een verschuiving van werkzaamheden binnen bestaande functies.

> Software en data hebben een centrale rol gekregen binnen veel organisaties en komen terug in visie, beleid en uitvoering. Informatieprofessionals vormen een brug tussen beleid, techniek en eindgebruikers.

> Bredere kennis is noodzakelijk. Informatieprofessionals moeten het overzicht bewaren over uiteenlopende processen, informatiebronnen en wet- en regelgeving.

> De eisen voor nieuwe medewerkers zijn hoog. De manier van werven houdt krapte in stand en zorgt voor een hogere werkdruk.

Werven en behouden

Het antwoord op bovenstaande uitdagingen is uitgebreid en veelzijdig, maar op het gebied van werven en behouden van informatieprofessionals kan een verschil worden gemaakt. Wij geven daarvoor de volgende adviezen.

Nadruk op soft skills en potentie

Ontwikkelingen zorgen ervoor dat informatieprofessionals centraler binnen de organisatie werken. Daarnaast komen zij vaker in posities van waaruit sturing, verbinding en overzicht worden gevraagd. Denk hierbij bijvoorbeeld aan de uitdagingen op het gebied van Common Ground, scrum en agile werken en nieuwe applicaties voor het verwerken van informatie. Competenties op het gebied van communicatie, leiderschap en assertiviteit dragen bij aan oplossingen voor deze uitdagingen,

‘Ontwikkelingen op het gebied van wet- en regelgeving, zoals AVG en Woo, zorgen voor een toename van nieuwe functies’

maar zijn meer persoonsgebonden dan inhoudelijke kennis van het werkveld. Daarom is het goed om, zeker in het geval van startersfuncties, de nadruk te leggen op soft skills en potentie in plaats van op relevante werkervaring en studieachtergrond. Een assertieve starter maakt zich de inhoud in korte tijd eigen. Neem daarom zo veel mogelijk afstand van klassieke eisen die vragen om jaren werkervaring en specifieke papieren. De competenties die het verschil maken, zijn niet een op een in jaren uit te drukken.

Maak samen gebruik van expertise

Organisaties, voornamelijk die met minder capaciteit, verwerken soms vanwege het beschikbare budget meerdere rollen in een functie. Hierdoor liggen veel verantwoordelijkheden, kennis en werkdruk bij een persoon. Door samen te werken en samen te werven kunnen meerdere organisaties gebruikmaken van de expertise van kwalitatief sterke medewerkers. Kosten kunnen gezamenlijk worden gedragen, waardoor beloningen ook hoger kunnen zijn.

Zekerheid en doorgroei mogelijkheden

Zorg voor zekerheid en doorgroei mogelijkheden. Zeker als je selecteert op soft skills en potentie, heb je de kans om goud in handen te krijgen. De arbeidsmarkt is zeer actief, waardoor het cruciaal is om perspectief en doorgroei mogelijkheden te blijven bieden. Zet daarom in op zekerheid, bied ruimte voor ambitie en flexibiliteit, en geef vertrouwen aan medewerkers.

Door klassieke eisen los te laten, in te spelen op relevante competenties en marktconform te belonen krijg je geïnteresseerde informatieprofessionals aan tafel. Van daaruit kan een passende match worden gemaakt. Door werkzaamheden uitdagend en flexibel te maken en professionals vertrouwen te geven, vergroot je de kans dat ze blijven. Dat geeft de mogelijkheid om werkdruk te verminderen en samen te werken aan de toekomst.

Dit artikel vind je inclusief alle linkjes in het online archief op informatieprofessional.nl.

staande functies. Technisch applicatiebeheerders zijn dankzij de opkomst van SaaS minder noodzakelijk, terwijl de vraag naar functioneel beheerders toeneemt.

Informatieprofessionals bewegen richting een centrale plek in veel organisaties. De komst van Common Ground vraagt om sturing en verbinding, maar ook om technische expertise die nodig is om meerdere applicaties te beheren. De Wet open overheid stelt overzicht centraal: informatievoorziening is niet mogelijk zonder grip op de informatiehuishouding.

Organisaties zijn veeleisend in een krappe arbeidsmarkt

Overheidsorganisaties stellen hoge eisen aan nieuwe collega's om nieuwe en veranderende functies op te vullen. Niet zelden zien we (inhuur)uitvragen waarin junior adviseurs met vijf jaar ervaring worden gevraagd, die zich ook nog eens moeten inschrijven op een laag tarief. De combinatie van hoge eisen, lage tarieven en een krappe arbeidsmarkt zorgt ervoor dat geïnteresseerden selectief zijn. Vaak komen deze starters dan uit in het bedrijfsleven. Zo verdient een IT-analist van 25 jaar met twee jaar werkervaring in het bedrijfsleven (grote industriële organi-

‘Neem zo veel mogelijk afstand van klassieke eisen die vragen om jaren werkervaring en specifieke papieren’

Eef Overgaauw

Nederlandse bibliothecarissen in het buitenland zijn dun gezaaid. Toch werkt een aantal Nederlanders op diverse plaatsen in bibliotheken in den vreemde: Londen, Antwerpen en Berlijn – om er maar een paar te noemen. Bij de Staatsbibliothek zu Berlin, een van de belangrijkste bibliotheken in Duitsland, is Eef Overgaauw hoofd van de afdeling Handschriften en historische drukken. Een profiel in acht miniatuurtjes.

Jos Damen

Hoofd bibliotheek & ICT van het Afrika-Studiecentrum, Universiteit Leiden

Staatsbibliothek zu Berlin Unter den Linden

Van boerenzoon hoogleraar in

'De Staats is een schat

Leiden 1976

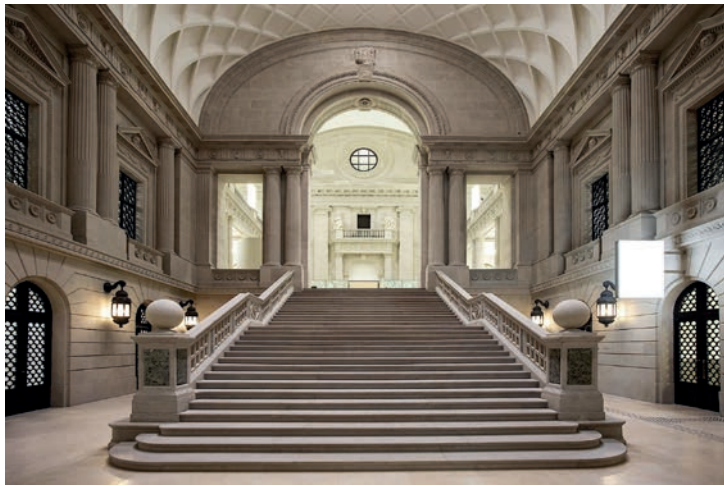
'In 1976 ging ik Nederlands studeren in Leiden. Mijn vader en moeder hadden een agrarisch bedrijf in Leidschendam, langs de Vliet. Op de middelbare school was ik een ijverige leerling, maar de studie Nederlands vond ik in het begin intellectueel niet heel uitdagend. Toch waren er voldoende goede docenten. Max de Haan gaf oudere letterkunde; hij was een enthousiaste, niet heel systematisch werkende docent. Heel anders waren mensen als Teun Hoekstra en Jan Kooij, beiden taalkundigen. Ik was gefascineerd door de moderne taalkunde in die tijd, Amerikaans geïnspireerd. Daarbij werden op een wetenschappelijke manier hypothesen ontwikkeld.

Gelukkig voor mijn huidige werk zag ik al snel meer in het historische boek en kreeg ik een speciale belangstelling voor handschriften. Ik volgde het vak paleografie bij Peter Gumbert vanaf 1977, en toen had ik mijn specialisme

te pakken. Een jaar lang studeerde ik paleografie, codicologie en hagiografie in Parijs, aan de École nationale des chartes en aan de École pratique des Hautes Études (IVe section), gewoon als onverplicht tussendoortje. Daar kwam ik in contact met mensen als Ezio Ornato en Carla Bozzolo, die een kwantitatieve benadering voorstonden. Ik heb toen ook verschillende handschriften op die manier bestudeerd: wat is het aantal regels per bladzijde, wat zijn de afmetingen, hoe is de pagina-indeling. Leerzaam. Uiteindelijk ben ik bij Ludo Jongen afgestudeerd op de Middelnederlandse vertalingen van de Latijnse Vita van de heilige Frederik van Utrecht.'

Proefschrift 1990

'Na mijn afstuderen ben ik gaan werken bij een reisbureau, waar ik tijdens mijn studie al voor gewerkt had; ik leidde Franse toeristen in Nederland rond. Dat was een halfjaar leuk, en toen wilde ik terug naar de hand-

Staatsbibliothek entree

Staatsbibliothek lees- en studieaal

uit Leidschendam tot Berlijn bibliothek kamer'

schriften. Ik schreef een proefschrift over martyrologia, liturgieboeken met een jaarkalender en korte levensbeschrijvingen. Ik vergeleek een stuk of dertig daarvan uit de Noordelijke en Zuidelijke Nederlanden met de Latijnse oertekst. Dat heb ik veel te grondig gedaan, maar Gumbert liet me vrolijk doorgaan. Ik voorzag in mijn onderhoud met tijdelijke baantjes en kleine stipendia, en ik heb in die periode ook veel gereisd om handschriften in Duitsland, Italië, Engeland en Frankrijk te bestuderen. De contacten die ik toen legde bij die bibliotheken, leverden me later ook nog veel op.'

Duitsland 1990

'In 1989 leerde ik op een congres in Utrecht, rond een tentoonstelling over miniaturen, een handschriftconservator uit de Universiteitsbibliotheek Münster kennen. Zijn subsidieaanvraag bij de Deutsche Forschungsgemeinschaft (DFG) om Münsterse

handschriften te catalogiseren werd toegekend, en hij vroeg mij te solliciteren. De werkplek daarvoor was in de Staatsbibliothek zu Berlin, als een van de expertisecentra in Duitsland. Dat deed ik vier jaar, vanaf 1990. Daarna deed ik diezelfde klus voor het Landesarchiv in Koblenz en voor de Universiteitsbibliotheek Düsseldorf. Ook daarbij was mijn werkplek in Berlin.'

Berlijn 2000

'Tussendoor schreef ik ook artikelen, doceerde ik en bezocht ik congressen. In 2000 solliciteerde ik toen op de functie van hoofd van de Handschriftenafdeling in Berlin. Die baan kreeg ik op grond van mijn kennis en ervaring op het vakgebied. Qua leidinggeven heb ik veel geleerd van Duitse collega's. In het werk zijn er behoorlijke verschillen tussen werken in een Duitse of Nederlandse omgeving. In Duitsland zijn zaken hiërarchischer en formeler, er wordt minder gedis-

'Ik vind het heerlijk om jonge studenten te enthousiasmeren voor de studie van boeken en handschriften'

'Voor mij is lesgeven ontspanning tussen de organisatorische en bureaucratische werkzaamheden in de bibliotheek'

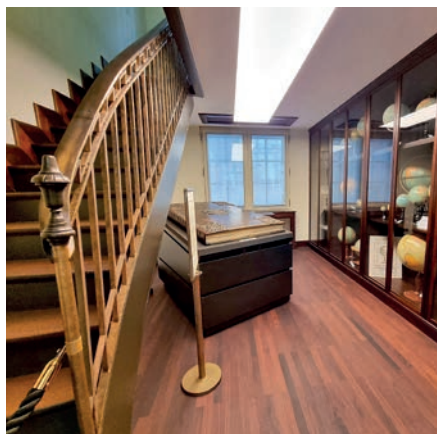
cussieerd. Het is serieuzer, meer probleemgeoriënteerd. Dat bevalt goed, al heb ik me die hiërarchische kant pas langzaam eigengemaakt. Wat handschriften betreft is Berlin een schatkamer. Het belang van erfgoed en culturele schatten staat in Duitsland gelukkig zeer centraal.'

Aderlass und Seelentrost 2003

'Al vrij snel wilde ik in een grote tentoonstelling laten zien wat de Staatsbibliothek in huis had. Ik vond het belangrijk dat te organiseren in een aantrekkelijke, veilige en voor een groot publiek toegankelijke ruimte. In de Staatliche Museen aan het Kulturforum vonden mijn rechterhand Peter Becker en ik zo'n plek, en de tentoonstelling Aderlass und Seelentrost was een succes. Het ging om Middeleeuwse handschriften en incunabelen in het Duits. Het was ook belangrijk om met de "oostelijke" en "westelijke" medewerkers samen zo'n project uit te voeren en op die manier de collectie en de samenwerking te integreren. Qua cultuurpolitiek paste dat ook in dat decennium in Duitsland.'

Hoogleraar handschriften 2004

'In 2004 werd ik gevraagd voor een bijzonder hoogleraarschap aan de Freie Universität in Berlin op het vakgebied van paleografie en codicologie. Ik mag niet klagen over de interesse: er is altijd een groep van tien tot vijftien studenten die in hun master editietechniek meer over dit

‘Bibliotheken als München en Göttingen hebben in de jaren negentig een voorsprong genomen qua digitalisering die we nu pas aan het inlopen zijn’

vakgebied willen leren. Ik vind het heerlijk om jonge studenten te enthousiasmeren voor de studie van boeken en handschriften. Studenten zijn de toekomstige onderzoekers, en ze zijn jong en onbevangen. Voor mij is dat lesgeven in zekere zin ontspanning tussen de organisatorische en bureaucratische werkzaamheden in de bibliotheek.’

Verandering in bibliotheekland

‘Het vak is natuurlijk enorm veranderd, met name door digitalisering en op het gebied van beschikbaarstelling. Veel blijft wél hetzelfde: verzamelen, restaureren en beschrijven. Een grote instelling als de Staatsbibliotheek moet digitalisering grondig aanpakken, maar in de jaren negentig was daar te weinig aandacht voor. De Muur was gevallen, de twee Staatsbibliotheken in Oost-Berlijn en West-Berlijn moesten samenvloeien, en daar ging veel tijd in zitten, bijvoorbeeld in de verbouwing van het gebouw Unter den Linden. De euforie van het begin maakte langzaam plaats voor de realiteit. Bij de jongeren speelt die Oost-West-problematiek geen rol meer. Bibliotheken als München en Göttingen hebben in de jaren negentig een voorsprong genomen qua digitalisering die we nu pas langzaam aan het inlopen zijn (met twaalf scanners op dit moment). Die wereldwijde toegang is natuurlijk een zegen, ook al blijft het lezen vanaf een beeldscherm een andere ervaring dan het perkament van een handschrift te kunnen vasthouden, zien en ruiken.’

Pensioen

‘Eind dit jaar ga ik met pensioen. Ik zal dan niet met een half been nog in de bibliotheek blijven. Een aardig voorbeeld van hoe zoiets ook kan, zag ik toen ik handschriften in Den Haag bestudeerde. Bibliothecaris van de Koninklijke Bibliotheek Kees Reedijk ging met pensioen en stond een maand later aan de balie bij de bijzondere collecties, netjes met een lenerspas en de mededeling “Mijn naam is Reedijk. Ik zou graag het handschrift inzien dat ik aangevraagd heb.” Zoiets lijkt me wel wat. Ik wil onderzoek blijven doen, maar onafhankelijk zijn.’

Der Atlas des Großen Kurfürsten ofwel de Mauritius-Atlas is een van de grootste wereldatlassen en ook een van de grootste en zwaarste boeken ter wereld. Het is een voorbeeld van de vervaardiging van wandkaarten voor Nederland in de zeventiende eeuw. Het boek bevindt zich in de Staatsbibliotheek.

**KB
ONDERZOEKS-
KRONIEK**

**GELEZEN
+
VERENIGINGEN
+
GASTCOLUMN
+
LIFEHACKING**

‘Digital natives openen vaker phishing-mail dan oudere leeftijdsgroepen’

Onderzoek van SoSafe toont aan dat 18-39-jarigen gemiddeld op 28,8 procent van phishing-mails klikken, terwijl dit bij oudere leeftijdsgroepen 19,2 procent is. Verder blijkt dat mannen vaker klikken dan vrouwen: 23,3 tegenover 20,07 procent. Aldus een bericht op informatieprofessional.nl

@informatieprofessional

@IPnieuws

[linkedin.com/company/informatieprofessional](https://www.linkedin.com/company/informatieprofessional)

SAMEN AAN TAFEL OVER LOKALE VRAAGSTUKKEN IN DE MAAKPLAATS

De bibliotheek staat allang niet meer symbool voor rijen kasten met boeken die wachten tot iemand ze wil raadplegen. Integendeel: het is een plek waar mensen van verschillende achtergronden met elkaar in gesprek gaan, samen leren en dingen maken. Om die ontwikkeling te ondersteunen bieden bibliotheken ruimte en faciliteiten aan in hun maakplaatsen.

Veel bibliotheken hebben een speciale plek ingericht waar bezoekers komen om dingen te maken. Daar staan bijvoorbeeld 3D printers en vinylsnijders, maar ook media-opnameapparatuur of materialen voor houtbewerking. Maakplaatsen zijn ingericht om

‘Maakplaatsen zijn ingericht om kennis op een andere manier toegankelijk te maken’

Marianne Hermans

Kennisadviseur bij de KB, nationale bibliotheek

Manon Mostert-van der Sar

Docent-onderzoeker aan de Hogeschool Rotterdam/Stadslab

de stad’ en helpen met de uitgifte van sensoren en instructies om met meerdere mensen in een wijk zaken als hittestress, fijnstof en geluidsoverlast te meten.

Tafel van de Stad

In het door de stichting Pica gefinancierde project MAKERLAB hebben in totaal acht bibliotheken twee jaar lang geëxperimenteerd met de inrichting en de programmering van hun maakplaats. Zij deden dit met een vooraf geformuleerd doel dat past bij de specifieke context van hun bibliotheek. Een belangrijk onderdeel van het project was de inzet van studenten van de bacheloropleiding Industrieel Ontwerpen aan de TU Delft (zie ook het artikel

Van digitaal leesplankje tot makerplaats in IP #6-2021).

Zij bedachten innovatieve ontwerpen die binnen de maakplaatsen worden ingezet. Een van de gekozen ontwerpen was de Tafel van de Stad.

In de rubriek ‘KB Onderzoekskroniek’ beschrijven medewerkers van de afdeling Onderzoek van de Koninklijke Bibliotheek hun resultaten, trends en vondsten.

Data en verhalen verzamelen

In het voorjaar van 2021 kwamen twee van deze studenten, los van elkaar, met het concept voor een maaktafel, een fysieke tafel waarop interactie kan plaatsvinden met de stad. Dit concept werd door meerdere bibliotheken enthousiast ontvangen. Stadslab Rotterdam, maakplaats van de Hogeschool Rotterdam, bracht dit concept in praktijk door samen met docenten, instructeurs, studenten en onderzoekers de tafel daadwerkelijk te realiseren. De tafel heeft twee ontwikkelprocessen:

- 1. De tafel maken:** waarin de bibliotheek zoekt naar lokale vraagstukken om de tafel in te richten en hierbij actief stakeholders te betrekken.
- 2. De tafel gebruiken:** waarbij de bibliotheek activiteiten organiseert rondom de tafel om goede

kennis op een andere manier toegankelijk te maken. ‘Leren door doen’ is de onderliggende gedachte. Leren van en met elkaar door te experimenteren en het plezier daarvan te ervaren. Maakplaatsen kunnen echter ook een manier zijn om vorm te geven aan burgerparticipatie. Waar kunnen burgers meepraten over lokale vraagstukken, en waar kunnen ze samen met anderen hun invloed laten gelden en zelf het samenspel van diverse belangen ervaren, op een veilige plek waar ruimte is voor dialoog?

De bibliotheek is een plaats waar mensen samenkomen, met elkaar in gesprek gaan en kennis uitwisselen. Bibliotheken organiseren bijvoorbeeld meet-ups rond uitzendingen van het programma *Tegenlicht*, bouwen een ‘monitor van

data, inzichten en verhalen te verzamelen, maar ook om de drempel richting de maakplaats te verkleinen.

Maquette en projectie

Het eerste prototype van de tafel richt zich op de inrichting van de stad Rotterdam met haar verschillende functies. De tafel is zowel een fysieke maquette als een digitale projectie erop. De tafel start met een voice-over die input vraagt van voorbijgangers: 'Welkom bij de tafel van de stad Rotterdam. Voor u staat een maquette van de wijk Vierhaven in Rotterdam-West. De toekomst van deze wijk wordt door burgerinitiatieven en door u vormgegeven. Denkt u met ons mee?'

De bezoekers krijgen drie verschillende opties voorgelegd: vergroening, parkeergelegenheid en water. Bij deze opties worden de voor- en nadelen uitgelegd met de gevolgen ervan voor de wijk (verkregen uit bestaande data). Daarna hebben ze de mogelijkheid om een keuze te maken voor de invulling van de wijk door een fysiek icoon op de maquette te plaatsen. Hierdoor krijgen de bezoekers inzicht in wat er in hun wijk gebeurt en kunnen ze hun stem uitbrengen op het initiatief dat hun voorkeur heeft. Hoe dit in zijn werk gaat, is te zien in dit filmpje op YouTube: bit.ly/tafel-vandestad-walkthrough.

Makey Makey

De stadstafel werkt via een Makey Makey, een toegankelijke minicomputer die aangesloten is op een laptop of computer die in verbinding staat met een beamer. De beamer projecteert een kaart op een maquette van (een deel van) de wijk. Wanneer een bezoeker in aanraking komt met de tafel, start een narratief of volgt een visualisatie. Door fysieke objecten op bepaalde plekken op de maquette te plaatsen verandert de projectie van de beamer.

Kennismaking met technologie

De Tafel van de Stad geeft bezoekers van de bibliotheek op een interactieve wijze inzicht in lokale vraagstukken. Burgers kunnen hierdoor meedenken over of mede vormgeven aan nieuwe initiatieven. De tafel biedt ook een laagdrempelige kennismaking met technologie en maken, zoals in steeds meer maakplaatsen in bibliotheken al mogelijk is.

Op 14 december gaan verschillende bibliotheken aan de slag om onder begeleiding van Stadslab Rotterdam zelf een tafel te maken die ze vervolgens mee terugnemen naar hun eigen thuisbasis. Er is nu al een Tafel van de Stad te bewonderen in Stadslab Rotterdam en in de mediatheek van de Hogeschool Rotterdam. <

IP

vakblad voor
informatieprofessionals

Hybride IP:
papier
en
online

Met ingang van dit
jaar verschijnt IP
vier keer op papier
en vijf keer als
digitaal magazine.

De papieren IP belandt gewoon in je fysieke brievenbus, de digitale IP krijg je als versleutelde link die we sturen naar het mailadres dat bij ons bekend is. Daarnaast kun je als abonnee alle IP's – papier en digitaal, vanaf jaargang 2011 – als vanouds raadplegen in het **online archief** op informatieprofessional.nl.

De losse bijdragen in full-text en de hele nummers als pdf (papieren bladen) en als digitaal magazine.

Vragen? Mail dan even naar
redactie@informatieprofessional.nl.

www.informatieprofessional.nl

Willy van der Kwaak, 1956-2022

'De tijd duurt één mens lang' (Remco Campert)

Na een lang ziekbed is eind september onze oud-collega Willy van der Kwaak op 66-jarige leeftijd overleden. Willy was een groot deel van haar werkzame leven actief betrokken bij het opleiden van informatieprofessionals. Dat deed ze in verschillende rollen, het laatste bij De Haagse Hogeschool.

Willy volgde zelf in de jaren zeventig haar opleiding aan de PA. Tiele Academie in Den Haag, een van de bibliotheekacademies die ons land destijds rijk was. Ze koos ervoor om haar specialisatie als documentalist te gaan doen aan de Frederik Muller in Amsterdam, omdat ze er, naar haar eigen zeggen, als geboren Haagse wel even genoeg van had om in de hofstad te blijven hangen. Na haar opleiding keerde ze toch weer terug naar haar geboorteplaats om als documentalist aan de slag te gaan, onder andere bij de ANWB en het NBLC, de branchevereniging voor de openbare bibliotheken. Haar vriend en latere echtgenoot Henk, die ze in de allereerste weken van de opleiding had leren kennen, ging aan de slag bij de Haagse openbare bibliotheek.

In 1990 stapte Willy over naar GO opleidingen om als coördinator verschillende opleidingen te ontwikkelen en te organiseren, met name voor de medewerkers van openbare bibliotheken. Ontelbare keren maakte zij lange dagen door op locaties in het hele land opleidingen te starten, deelnemers te begeleiden en cursussen voor te bereiden.

De Haagse Hogeschool trok Willy in 2001 aan als docent bij de opleiding Informatiedienstverlening en -management (IDM), feitelijk de

opvolger van de Tiele Academie. In 2006 werd zij als teamleider verantwoordelijk voor het curriculum, de dagelijkse organisatie en de aansturing van het team.

In de loop der jaren is Willy betrokken geweest bij de opleiding van heel veel informatieprofessionals. Daarbij viel op met welke enorme inzet zij haar werk deed. Ook was Willy altijd studentgericht: persoonlijke aandacht, attente reacties en een toegankelijke houding kenmerkten haar manier van lesgeven en begeleiden. Diezelfde kenmerken toonde ze ook als teamleider en collega. Iedereen die met haar heeft gewerkt, denkt met warme gevoelens terug aan haar wijze van werken en leidinggeven. Op de haar zo kenmerkende rustige en integere manier gaf ze iedereen in het team de ruimte om zich te ontwikkelen, terwijl ze

goed in de gaten hield of aan alle randvoorwaarden werd voldaan. In het bijzonder herinneren wij ons de kerstkaarten die zij ieder jaar persoonlijk schreef en voorzag van een passend citaat uit een gedicht dat zij mooi vond.

Haar betrokkenheid bij het vakgebied en de opleiding kwam ook tot uiting in haar bijdragen aan het Landelijk Overleg IDM Opleidingen. Samen met de collega's in het land stond Willy voor de instandhouding van de speciale opleiding voor informatieprofessionals. Toen een zelfstandige opleiding niet meer mogelijk bleek, toonde Willy de flexibiliteit om de overgang naar HBO ICT zo goed mogelijk te begeleiden.

Ook toen haar gezondheid haar parten begon te spelen zette Willy zich tot het uiterste in voor het vakgebied en het onderwijs. Toen ze een aantal jaar geleden gedwongen was te stoppen met werken, legde ze bij oud-collega's die haar bezochten veel belangstelling aan de dag voor de gang van zaken op de hogeschool. Het vakgebied heeft een zeer betrokken professional verloren en wij een geweldige collega en vriendin. Willy en Henk hadden twee dochters en drie kleinkinderen.

Peter Becker
Jos van Helvoort

NEDERLANDSE CYBERSECURITY-STRATEGIE 2022-2028

Rijksoverheid | 2022 | strategie te downloaden op bit.ly/cyberstrategie2022-28, het actieplan op bit.ly/actieplan2022-23

'Nederland is in staat om op een veilige wijze de economische en maatschappelijke kansen van digitalisering te verzilveren en tegelijkertijd de veiligheid en publieke waarden te beschermen', dat is het doel van de *Nederlandse Cybersecuritystrategie 2022-2028*.

SOLLICITEREN NAAR WERKGELUK

Zo vind je de baan die je écht gelukkig maakt | Aaltje Vincent | Spectrum | paperback 9789000385287 | € 24,95 | e-book 9789000385294 | € 11,95 | 224 pagina's | aaltjevincent.nl

Bijna een op de drie werknemers vertrekt binnen een jaar bij zijn of haar nieuwe werkgever omdat er

toch geen goede match is tussen de twee partijen. Tijd om daar verandering in te brengen, zodat werkgeluk centraal komt te staan in het sollicitatieproces, vindt jobmarketingexpert Aaltje Vincent. In haar nieuwste boek helpt ze werkzoekenden slim en succesvol te solliciteren naar een baan 'waar ze écht gelukkig van kunnen worden'. Met voorbeelden, tips en checklists. <

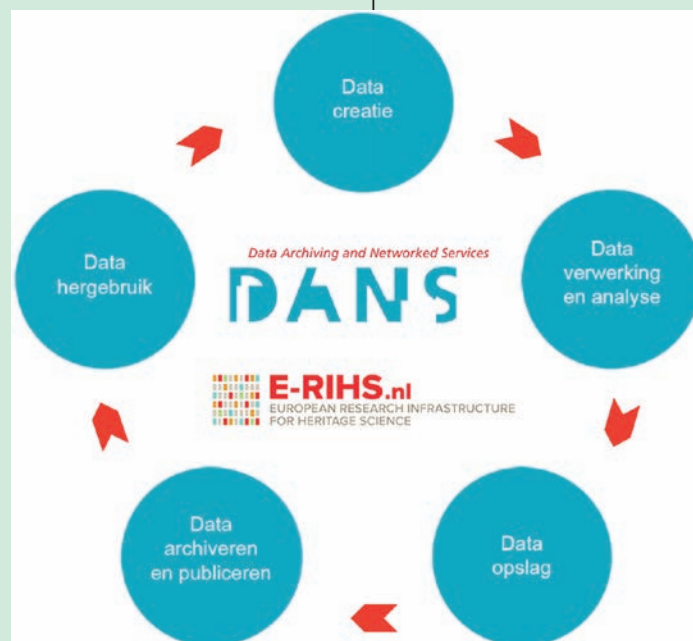
Tip voor een boek, onderzoek, paper of ander geschreven werk dat interessant zou kunnen zijn voor collega-IP'ers? Laat het weten via redactie@informatie-professional.nl.

SAMENWERKEN MET EN AAN DATA: DIGILAB EN FAIR

DANS en E-RHIS.nl | 2022 | rapport te downloaden op bit.ly/samenwerkenaandata

Sinds het voorjaar van 2021 werkt DANS aan het project *Samenwerken met en aan data: DIGILAB en FAIR*, een opdracht van de Nederlandse hub van het European Research Infrastructure for Heritage Science (E-RHIS)-consortium, E-RHIS.nl, die in oprichting is. In dit project is een landschapsinventarisatie en behoefteanalyse uitgevoerd rondom datamanagement in de Nederlandse erfgoedwetenschappen. Alle bevindingen hieruit zijn nu gebundeld in een rapport dat aan de E-RHIS.nl-werkgroep is gepresenteerd om de verdere oprichting van het netwerk te bevorderen.

E-RHIS.nl heeft als doel om wetenschapsmethoden, onderzoeksfaciliteiten, expertise en data uit roerend erfgoed, monumenten en archeologie beter toegankelijk te maken. Door middel van interviews en een enquête is een groot aantal (potentiële) E-RHIS.nl-partners uit het veld van de erfgoedwetenschappen bevroegd over de huidige stand van zaken en hun wensen voor de toekomst met betrekking tot het vinden, delen, archiveren en hergebruiken van data. Het onderzoek werd gestructureerd

met een researchdatamanagement lifecycle als leidraad. Deze bestaat uit de fasen datacreatie, dataverwerking en -analyse, dataopslag, data archiveren en publiceren en datahergebruik. Daarnaast werd gekeken naar organisaties op het gebied van beleid, ondersteuning en samenwerking.

Twee kanten komen samen

De E-RHIS.nl-partners zijn zowel musea en cultuurhistorische instellingen als universiteiten en natuurwetenschappelijke onderzoeksfaciliteiten. Deze twee kanten van het veld komen steeds meer samen en daarom is het belangrijk dat een netwerk als E-RHIS.nl deze samen-

werkingen faciliteert en ondersteuning biedt voor beide soorten behoeften, aldus DANS. Dankzij steeds geavanceerdere analytische technieken komen er in de erfgoedwetenschappen ook steeds meer data beschikbaar. Goed datamanagement is dan cruciaal. Reden voor E-RHIS om te zorgen voor een optimale data-infrastructuur (DIGILAB), waarmee alle partners data, tools en expertise makkelijk kunnen uitwisselen. Ook FAIR data zijn belangrijk voor het netwerk, weet DANS. Deze maken namelijk een grotere impact en kunnen beter worden gedeeld en hergebruikt. <

Minister Ye ilgöz-Zegerius (Justitie en Veiligheid en coördinerend bewindspersoon cybersecurity) heeft onlangs, samen met minister Adriaansens (Economische Zaken en Klimaat) en staatssecretaris Van Huffelen (Koninkrijksrelaties en Digitalisering), deze nieuwe strategie gepresenteerd. Hierin zet het kabinet de ambities en acties voor een digitaal veilige samenleving uiteen. De strategie beschrijft de visie op de digitale samenleving en de rol van overheid, bedrijven en burgers daarin; in het bijbehorende actieplan staan concrete acties voor een digitaal veilige samenleving.

De strategie stoelt op vier pijlers, waaronder twaalf doelen worden geformuleerd. Deze pijlers zijn: Digitale weerbaarheid van overheid, bedrijven en maatschappelijke organisaties; Veilige en innovatieve digitale producten en diensten; Tegengaan van digitale dreigingen van staten en criminelen; en Cybersecurityarbeidsmarkt, onderwijs en digitale weerbaarheid van burgers. <

Records in Contexts: naar netwerken van data

Wanneer iemand me vraagt wat voor werk ik doe, gaat het meestal ongeveer zo: ‘Archivaris!’, roep ik enthousiast, waarna mijn gesprekspartner iets mompelt met de woorden ‘saai’ en ‘stoffig’ erin. Als doorgewinterde archivaris weet ik inmiddels wel hoe je daarop kunt reageren.

Ik haal voorbeelden aan uit het hier en nu: het bonnetje van Teeven, de sms’jes van Rutte, Trump die geheime stukken thuis laat rondslingeren et cetera. En ik vertel er gelijk bij dat papier nog net zo relevant is, denk aan het recente onderzoek naar het slavernijverleden van verschillende steden, zoals Amsterdam, Utrecht en Rotterdam.

Als archivaris krijg je vandaag de dag veel soorten informatieobjecten te verwerken. De procedure van het toegankelijk maken van archief is daar echter nog helemaal niet op ingericht. Mijn

vakgenoten en ik creëren nog steeds een klassieke inventaris: een lijst van beschrijvingen van archiefstukken, hiërarchisch geordend. Op basis daarvan kan een gebruiker stukken opvragen om in te zien in de studiezaal of om te laten scannen. Het zal de

lezer van dit blad niet verbazen dat e-mails, pdf-bestanden en websites, waarbij allerlei onderlinge relaties spelen, niet goed in een dergelijke hiërarchische inventaris in te passen zijn. Maar tot nu toe blijven we dat proberen, simpelweg omdat niemand nog bedacht had hoe dat anders zou kunnen.

AI- EN LINKED DATA-TECHNIEKEN

De Expert Group on Archival Description van de International Council on Archives (ICA) heeft in 2012 de koe bij de horens gevat en is gestart met de ontwikkeling van een nieuwe beschrijvingsstandaard voor archief, genaamd Records in Contexts. Contexts is niet voor niets in het meervoud geschreven. De standaard is erop gericht allerlei contexten van een informatieobject vast te leggen door het aanbieden van honderden relaties die tussen tientallen soorten entiteiten (met bijbehorende attributen) kunnen worden gelegd. Zo ontstaat een netwerk van data, niet alleen tussen de informatieobjecten binnen een archiefinstelling, maar ook met

data bij andere instellingen en op het web. Hiervoor worden allerlei AI- en linked data-technieken ingezet.

DE JUISTE INFRASTRUCTUUR

Voor de archiefgebruiker houdt dit in dat gerelateerde informatie niet meer via losse zoekopdrachten op verschillende websites hoeft te worden verzameld, maar dat met een enkele query meerdere bronnen tegelijk kunnen worden geraadpleegd. Records in Contexts biedt dus zowel de archivaris als de eindgebruiker precies de juiste infrastructuur om informatie, ongeacht de soort, respectievelijk ter beschikking te stellen en te vinden.

Records in Contexts is nu ver genoeg ontwikkeld om te worden geïmplementeerd, en het Stadsarchief Amsterdam is een van de eerste instellingen ter wereld die daarmee is gestart. Meer weten? Lees dan de blog *Bronnen in Bytes* op de website van het Stadsarchief Amsterdam: bit.ly/blogbronneninbytes.

Merel Geerlings, Stadsarchief Amsterdam, namens KVAN

Super Tuesday op 6 december over ethiek

Elke maand organiseert de KNVI op een dinsdag een online bijeenkomst met een speciaal, actueel thema dat relevant is voor informatieprofessionals. Deze Super Tuesday-reeks vormt 'een afspiegeling van de verschillende disciplines binnen de KNVI op het gebied van informatiemanagement, informatievoorziening en informatietechnologie'. Op 6 december (16:00-17:30 uur) zal het webinar ingaan op het moreel en ethisch besef van de informatieprofessional. Er zal onder andere worden ingezoomd op het Impact Assessment Mensenrechten en Algoritmes (IAMA)-model dat de Universiteit Utrecht heeft ontwikkeld om grondrechten in de digitale wereld te beschermen. Voor KNVI-leden is deelname gratis, niet-leden betalen 25 euro (excl. btw). Meer informatie over de invulling van deze Super Tuesday vind je op knvi.nl.

Het is het nog nét niet

Het is altijd interessant om in de Nordics en Baltics te kijken hoever men is met het digitaliseren van de maatschappij. Van Zweden is bijvoorbeeld bekend dat de inwoners er al veel langer gewend zijn om zaken digitaal te doen dan bijvoorbeeld die van Nederland. Dat lijkt te kloppen. In Zweden kun je het beste met een app parkeren. Enkele parkeerautomaten staan er wel, maar die zijn ook vaak defect. Ter plekke de app downloaden, creditcardgegevens afgeven, en je kunt parkeren. Weer een app erbij. Of eigenlijk vier apps, want iedere parkeerplek heeft een eigen selectie gemaakt van met welke app-leveranciers ze samenwerken. Steeds vaker staan er bordjes bij dat cash niet wordt geaccepteerd. Op naar het contactloze tijdperk?

DIGITAAL BETALEN

Bijna. In midden-Zweden moet je vaak met Swish betalen (de nationale Tikkie) en neemt men met enige verbazing soms nog wel eens gepaste(!) contanten aan – alleen voor niet-Zweedse gasten. Maar de autowasstraat? Eerst de app downloaden. Benzine tanken? Liefst betalen met je kaart aan de pomp. De rijen bij de ICA-supermarkt verraden welke klanten haast hebben en welke liever persoonlijk even contact maken met een cashier. De laatste rijen zijn meestal langer.

In Tallinn is straatparkeren net even wat lastiger. Ook hier zijn apps, maar vaak moet je een lokaal telefoonnummer hebben en daarvoor is een Estlandse bankrekening nodig. En je moet een sms kunnen ontvangen met de parkeercode. Niet altijd even handig. Gelukkig zijn de parkeerboetes laag (rond de 20 euro voor fout parkeren), dus word je uitgenodigd als calculerend burger om een afweging te maken. Voor expats en toeristen wellicht het overwegen waard. Voor de lokale bevolking met een gemiddeld maandsalaris van

800 euro per maand echter geen optie.

INTRUSIEVE GEDACHTE

In Finland ten slotte rijden de 'robocop'-voorlopertjes al rond om je boodschappen te bezorgen. Kinderen kijken er al niet meer van op, en de karretjes met een oranje vlag houden voldoende afstand om er niet

over te struikelen. Ze nodigen wel uit om er eens een flinke duw tegen te geven – is die intrusieve gedachte herkenbaar? Niemand lijkt echter te handelen naar dergelijke 'mind pops'. Het gebeurt vast wel eens, maar dan sta je er door de 360 graden camera wel direct gekleurd op. Of je dan een 'zwarte vlag' achter je naam in het

klantenbestand krijgt, is nog een openstaande vraag. En welke rechten en plichten je hebt als je in de hoogste fietsversnelling de heuvel af raast en een robobode raakt? Ik hoop dat ze dat vooraf goed hebben geregeld in Helsinki.

Wouter Bronsgeest, duovoorzitter van de KNVI

Starship Technologies, Oritaniemi, Alepa

'In Finland rijden de "robocop"-voorlopertjes al rond om je boodschappen te bezorgen. Kinderen kijken er al niet meer van op'

BEN JIJ DIGITAAL FIT?

In een professionele werkomgeving zou je verwachten dat iedereen in staat is zijn werk op een goede (lees: efficiënte en effectieve) manier in te richten. In de afgelopen jaren heb ik mij verbaasd over het gebrek aan aandacht daarvoor in organisaties, of nog erger: het gebrek aan handelingsperspectief. Gelukkig schreven Martijn Aslander en Arjan Broere het boek *Ons werk is stuk* over dit thema, waarin ze duidelijk maken waarom het belangrijk is en hoe je ermee kunt omgaan.

Goedkoper en eenvoudiger

In de meeste organisaties is bij digitalisering het traditionele werkproces het uitgangspunt. Een directeur van een overheidsorganisatie verzuchtte ooit in een gesprek: 'Bart, ze hebben mij beloofd dat automatisering ons werk goedkoper en eenvoudiger zou maken, maar beide is nog steeds niet gelukt.' Ik geloof dat het wél lukt, maar dat de context van gedigitaliseerde processen zo snel complexer wordt dat er bij de inzet van ICT sprake is van minder meeropbrengst en van meerkosten. Zo'n complexe omgeving vraagt veel van een professional die in verdergaande digitalisering niet alleen zijn vak moet beheersen, maar ook diepgaande kennis moet hebben over de aangereikte tools. Tools die vaak

niet toereikend zijn om het werk goed uit te voeren. Een cursus Excel onder het mom van digitale vaardigheid is niet genoeg om dat probleem op te lossen. In implementatietrajecten hoor ik nog steeds mensen vragen: 'Je hebt het over werken in een browser, maar wat is dat eigenlijk?' Er moet dus meer gebeuren om het werk gedaan te krijgen dat gebeuren moet.

De succesvolle professional

Jaren geleden las ik op aanraden van bovengenoemde Martijn Aslander het boek *Love Is the Killer App* van Tim Sanders, auteur uit de top van Yahoo. In zijn boek beschrijft Tim dat een succesvolle professional in drie dingen moet excelleren: 1. hij moet beschikken over de meest actuele kennis met betrekking tot zijn werk en dit delen met anderen; 2. hij moet in zijn sociale netwerk waardevolle verbindingen leggen tussen personen, zodat relaties meerwaarde ontlenen aan dat netwerk; en 3. hij moet compassie tonen voor zijn collega's door ze te helpen waar hij kan. Ik geloof dat Tim gelijk heeft, en ik bracht dit samen met artikelen over persoonlijk kennismanagement (PKM), waarmee niet alleen werkprocessen uitvoeren maar ook het kennisproces beheersen de verantwoordelijkheid worden van de individuele professional.

Digitale fitheid

Persoonlijk kennismanagement is een van de vijf pijlers waarop 'digitale fitheid' (digitalefitheid.nl) rust; de andere zijn bewustzijn, hygiëne, vaardigheden en persoonlijke groei. Uit het gedachtegoed dat wordt beschreven in *Ons werk is stuk* is een community ontstaan, deze organiseert trainingen en meet-ups voor geïnteresseerde professionals. Het is een groeiende groep van professionals en techneuten die begrijpen dat elkaar helpen beter werkt dan op je eigen kennis blijven zitten.

Onlangs was er een eerste meet-up in Utrecht, waar een groep professionals ideeën uitwisselde over het nut en de noodzaak van digitale fitheid, maar waar ook praktisch werd gekeken en gewerkt aan tools en technieken via bijvoorbeeld Notion en Obsidian. In die meet-up bekwam mij de gedachte dat informatieprofessionals andere professionals uitstekend zouden kunnen helpen met het ontsluiten van hun kennis en netwerk, met behulp van de juiste tools, methoden en technieken. Zij beschikken immers over de technische én informatiekundige kennis om individuele professionals wegwijs te maken.

Handen ineenslaan

Als wij allemaal de handen ineenslaan, kan het lukken om met digitalisering het werk weer eenvoudiger en goedkoper te maken. Maar mocht het niet helemaal lukken, dan wordt het in ieder geval een stuk leuker. Door je bewuster te worden van je kennis, netwerk en de positie die je daarmee kunt innemen door waarde te creëren voor anderen, geef je meer zin aan je professionele leven. Dat lijkt me toch op zich al de moeite waard.

Zowel KNVI, magazine IP als VOGIN hebben veel aandacht voor dit thema. Ben je ook geïnteresseerd in de meet-up, kom dan een volgende keer eens langs. Ik beloof je een boeiende en inspirerende ontmoeting.

Bart van der Meij, voorzitter van VOGIN

Disclaimer: ik leef inclusief, gekozen persoonlijke voornaamwoorden zeggen daarom niets over mijn levenshouding ten opzichte van alle mensen.

HULP BIJ PRESENTEREN

LAAT AI HET WERK DOEN VOOR JOU

Beautiful.ai gebruikt kunstmatige intelligentie (AI) om het werk te verlichten dat komt kijken bij het ontwerpen van je presentatie. Wanneer je iets aanpast aan het ontwerp van je presentatie in Beautiful.ai, bijvoorbeeld kleur of vorm, dan zorgt AI ervoor dat de rest van het ontwerp automatisch mee verandert. Elk 'slimme dia'-sjabloon is aanpasbaar, met eindeloze variaties en ontwerptenties. Bovendien heb je miljoenen gratis afbeeldingen en pictogrammen tot je beschikking. Daarbij minimaliseren de eenvoudige en intuïtieve menu's en bedieningselementen van Beautiful.ai de leercurve drastisch, zodat je minder tijd kwijt bent aan het leren gebruiken van de tool en meer tijd overhoudt voor het finetunen van je boodschap.

Beautiful.ai is een webapplicatie (beautiful.ai) en biedt een gratis versie en diverse abonnementsversies. Met de PowerPoint-invoegtoepassing, te installeren via appsourc.microsoft.com/en-us/product/office/WA200003964, kun je Beautiful.ai-dia's rechtstreeks in PowerPoint maken.

MAAK VAN JE TELEFOON EEN CLICKER

Door bij het presenteren gebruik te maken van een clicker hoef je niet telkens naar je laptop te lopen om naar de volgende dia te gaan. Je kunt dan optimaal gebruikmaken van de ruimte om lekker vloeiend door de presentatie te gaan. Maar wat als je je clicker bent vergeten? Met de app Clicker maak je van jouw telefoon een clicker. De app moet geïnstalleerd zijn op je laptop (Windows, macOS of Linux) en op je telefoon (Android of iOS). De downloadlinks vind je hier: github.com/victorkifer/clicker.

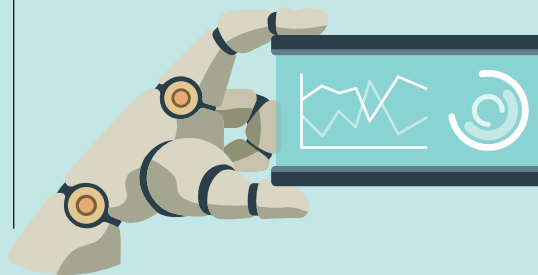

Leen Liefsoens

Redacteur van IP
en senior informatiespecialist
bij de bibliotheek van
De Haagse Hogeschool

Het maken en geven van een presentatie: er zijn maar weinig informatiespecialisten bij wie het niet tot het takenpakket hoort. Beautiful.ai, Clicker, TweetMySlides en Genially zijn niet-standaard presentatietools die van nut kunnen zijn bij deze taak.

DEEL JE POWERPOINT-DIA'S IN EEN TWEET-COLLECTIE

Je kunt een presentatie delen op Twitter via een openbare link vanuit bijvoorbeeld Office 365. Of je kunt gebruikmaken van een online deelplatform als SlideShare en van daaruit

je presentatie delen via Twitter. Maar je kunt je dia's ook een voor een tonen in een collectie op Twitter, een reeks gekoppelde tweets ofwel een zogeheten Twitter-draadje. TweetMySlides automatiseert dit proces. Wanneer je je presentatie uploadt via tweetmyslides.com/create/, genereert de tool afbeeldingen voor elke dia van je presentatie en extraheert hij alle tekst en notities uit je presentatie. De tool maakt er dan aparte tweets van. Je kunt de tekst aanpassen of aanvullen met bijvoorbeeld het nummer van de dia of van het totaal aantal dia's, of met een #hashtag. Nadat je je Twitter-account hebt geautoriseerd, kun je de tweets als een collectie verzenden. Je Twitter-volgers kunnen op deze manier op elke dia apart reageren. Een voorbeeld zie je hier: twitter.com/_edlaver/status/942758121004466176.

LAAT DE PRESENTATIE ZICHZELF PRESENTEREN

Wil je je presentatie aanbieden als lesmateriaal voor zelfstudie? Met de interactieve functies en geanimeerde sjablonen van Genially maak je een presentatie die zichzelf presenteert. Via interactieve knoppen krijgen je kijkers extra content te zien, springen ze naar een andere dia in je presentatie of surfen ze naar externe websites. De extra content achter een interactieve knop kan bestaan uit tekst, afbeeldingen, video en audio. Via animatie creëer je beweging in je presentatie, waardoor deze prikkelt en motiveert. Je kunt je presentatie delen via een link en embedden in een website, een digitaal document of een digitale leeromgeving.

Naast voor het maken van presentaties kun je Genially ook gebruiken voor het maken van interactieve infographics, trainingsmateriaal, gidsen, afbeeldingen, video's enzovoort. Maak via genial.ly je interactieve content. De gratis versie biedt veel sjablonen en onbeperkte creaties en weergaven. De betaalde versies bevatten extra downloadopties, offline weergave, premiumsjablonen en meer. <

Deze Lifehacking vind je inclusief alle linkjes in het archief op informatieprofessional.nl.

CURSUSAGENDA

GO opleidingen

'22-'23

NOVEMBER

DECEMBER

JANUARI

18/11 INTRODUCTIE MARC21

21/11 ADVANCED PATENT INFORMATION COURSE (APIC) GAAT DOOR

23/11 DIGITALE INFORMATIEVAARDIGHEDEN GAAT DOOR

25/11 INTRODUCTIE KNOWLEDGE GRAPHS

25/11 AVG EN ARCHIEVEN

02/12 ENCODED ARCHIVAL DESCRIPTION (AED)

06/12 MARKETING VAN INFORMATIEDIENSTEN GAAT DOOR

09/12 INFOGRAPHICS MAKEN

12/12 EMBEDDED LIBRARIAN

11/01 DATA-ARCHITECTUUR EN DATAMANAGEMENT

13/01 MAAK HET VINDBAAR GAAT DOOR

16/01 BASISOPLEIDING BIBLIOTHEKEN GAAT DOOR

19/01 FOTOCOLLECTIES BEHEREN EN TOEGANKELIJK MAKEN

19/01 PRIVACY & DIGITAAL GEGEVENSBEHEER (AVG)